

Vlaams
Parlement

vergadering **C8**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 6 oktober 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Carmen Ryheul aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de cijfers over bodemerosie en het pleidooi voor een bodempaspoort – 3183 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het erosierisico op landbouwgronden – 3219 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over afvalverbranding – 3255 (2019-2020)	11
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het belang van een goede binnenluchtkwaliteit in Vlaanderen – 3265 (2019-2020)	15
VRAAG OM UITLEG van Freya Perdaens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toename van het gebruik van plastic bekken – 3363 (2019-2020)	20
VRAAG OM UITLEG van Koen Van den Heuvel aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de locatie en het kwaliteitsniveau van verdichtingsprojecten – 3382 (2019-2020)	22
VRAAG OM UITLEG van Koen Van den Heuvel aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over efficiënt en klimaatbestendig oppervlaktewaterbeheer – 3383 (2019-2020)	27
VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de beslissing van de minister over het Limburgse natuurgebied de Groene Delle en de ontwikkeling van watergebonden industrie langs het Albertkanaal – 3394 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de definitieve bescherming van het Limburgse natuurgebied de Groene Delle – 3419 (2019-2020)	32
VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de soortenbeschermingsprogramma's – 3395 (2019-2020)	39

VRAAG OM UITLEG van Carmen Ryheul aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de cijfers over bodemerosie en het pleidooi voor een bodempaspoort – 3183 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het erosierisico op landbouwgronden – 3219 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Goedemiddag collega's, ik ben jullie nieuwe voorzitter, wat een hele eer is. We zullen het engagement dat we altijd hebben gehad, aanhouden en ik ga ervan uit dat jullie er nog altijd volle bak tegenaan zullen gaan.

Ik zou jullie er vooral op willen wijzen dat er toch wel een kleine wijziging is wat betreft de vraagstelling. Jullie hebben dat ook via mail vernomen. Vroeger kon de eerste vraagsteller bij een gekoppelde vraag tien minuten het woord nemen en de volgende vraagstellers zes minuten. Die limieten werden door het Uitgebreid Bureau gehalveerd, en dat voorlopig tot halfweg december, tot 18 december om precies te zijn. Nadien zal bekeken worden of dit al dan niet wordt aangehouden, dus ik zou willen vragen aan alle vraagstellers om die nieuwe timing te respecteren. Zo niet, dan zullen we jullie daar zeker op wijzen. Ik denk dat we er met zijn allen groot belang bij hebben om gestructureerd, kortbondig, kortdaat en goed te vergaderen.

Ik zou jullie er ook op willen wijzen dat ik als nieuwe voorzitter van deze commissie aan het Uitgebreid Bureau de vraag zal stellen om zeker met deze commissie de voorbeeldfunctie aan te nemen om hybride te vergaderen, dus digitaal of fysiek naargelang de agenda. Wij gaan die vraag zeker aan het Uitgebreid Bureau stellen.

Mevrouw Ryheul heeft het woord.

Carmen Ryheul (Vlaams Belang): Voorzitter, proficiat. Collega's, minister, goedemiddag. Mevrouw Schauvliege, bedankt ook om de gekoppelde vraag tot vandaag te willen uitstellen.

Het Departement Omgeving van de Vlaamse overheid heeft voor het eerst een indicator van het bodemerosierisico in Vlaanderen opgemaakt. Daaruit blijkt dat een kleine 5000 hectare Vlaamse landbouwgrond een acuut risico op erosie loopt. In totaal loopt zelfs 38.117 hectare landbouwgrond een reëel risico op verlies van vruchtbare grond. Neerslagwater kan in de 5000 hectare meest bedreigde grond jaarlijks een goede 20 ton vruchtbare bodem wegspoelen. Voor de overige bedreigde grond gaat het om 10 ton per jaar. Er zijn meerdere factoren die aan erosie bijdragen. De ligging, de hellingsgraad en de textuur van de bodem zijn slechts enkele van de vele factoren die meespelen. Vaak zijn de gewassen die op dergelijke percelen geteeld worden, ook niet de beste gewassen om erosie tegen te gaan. Daarenboven worden er weinig efficiënte maatregelen genomen om bodemerosie af te remmen.

Volgens het rapport is het acute risico op erosie in vergelijking met het startjaar 2008 wel afgenomen. Dat zou het gevolg zijn van de maatregelen die sinds 2005 werden genomen. Sinds dat jaar gelden er namelijk op de meest kritieke velden verplichte maatregelen. Deze maatregelen houden onder meer in dat er aan niet-kerende bodembewerking gedaan moet worden en er bodembedekkers ingezaaid moeten worden na de hoofdteelt. Deze ingrepen kunnen de erosie tot 85 procent verminderen.

De auteurs komen ook tot de conclusie dat er maïs wordt geteeld op meer dan de helft van de gronden met het hoogste risico. Op ongeveer 500 hectare daarvan had de boer geen of nauwelijks erosiemilderende maatregelen genomen. Vaak worden er gewassen geteeld die de bodem te weinig bedekken, wat de erosiekwetsbaarheid verhoogt. Voorbeelden van dergelijke gewassen zijn aardappelen, bieten en groenten. Grasland vormt voor deze percelen een betere oplossing.

Amaury Frankl, geograaf aan de UGent, stelt dat er meer informatie over de bodemkwaliteit van de percelen verzameld moet worden en ijvert voor het opstellen van een soort 'bodempaspoort' voor elk perceel.

Ook het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek is voor dit idee gewonnen. Een landbouwer die een bodempaspoort voorlegt waaruit blijkt dat hij de bodem goed beheert, zou beloond kunnen worden en omgekeerd, stelt Frankl.

Minister, wat is uw reactie op de indicator van het bodemerosierisico die opgemaakt werd door het Departement Omgeving? Had u deze resultaten verwacht?

Plant u deze legislatuur nog verdere maatregelen te nemen om die bodemerosie op Vlaamse landbouwgrond tegen te gaan? Indien niet, waarom niet? Indien wel, om welke maatregelen gaat het dan juist?

Hoe staat u ten opzichte van een bodempaspoort voor landbouwpercelen zoals dat wordt voorgesteld door de geografen? Hebt u plannen een dergelijk paspoort in te voeren? Indien ja, hoe zal dit paspoort er heel concreet uitzien en zal dit eventueel ook verplicht worden? Indien niet, waarom niet?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik ga aansluiten bij de vraag van mevrouw Ryheul.

In Vlaanderen is ongeveer 350.000 hectare aangeduid als plangebied voor erosiebestrijding. Dat is 25 procent van heel Vlaanderen dat in meer of mindere mate erosiegevoelig is. Het erosiebeleid zelf focust vooral op de meest erosiegevoelige percelen. Op die percelen worden landbouwers verplicht om erosiebestrijdende maatregelen uit te voeren. Op de zogenaamd minder erosiegevoelige percelen is erosiebestrijding niet verplicht. Daar wordt enkel een stimulerend beleid gevoerd waarbij landbouwers een vergoeding krijgen om maatregelen te nemen. De percelen waarop de maatregelen van toepassing zijn, zijn samen goed voor 26 tot 43 procent van het totale bodemverlies.

Daarover gaat mijn vraag dan ook. Waar er een verplichting geldt, kunnen we relatief goede resultaten voorleggen. Maar waar geen verplichting geldt en men steunt op vrijwilligheid, boeken we eigenlijk nauwelijks of geen vooruitgang. Dat maakt dan ook dat het totale resultaat niet zo positief is, dat we met slechte punten zitten op het vlak van erosie, omdat we op de minder erosiegevoelige percelen geen beleid voeren.

Ik heb ook vragen over het rapport op zich. Het rapport is samengesteld op basis van een bevraging bij de landbouwers, op basis van een soort vrijwillige enquête. We kunnen ons hierbij toch de vraag stellen in welke mate die gegevens correct zijn. Er werden geen bezoeken georganiseerd op de percelen om te kijken of wat er ingevuld is in die enquête, wel klopt, en of die antwoorden overeenstemden met de realiteit. Bovendien bestaan de verplichte maatregelen uit een soort keuzemenusysteem, waarbij de landbouwer de gekozen maatregelen niet moet registreren. Dat is eigenlijk ook niet zo eenvoudig. Zelfcontrole over de uitvoering van de maatregel is moeilijk te organiseren, want een landbouwer heeft een waaier aan maatregelen waaruit hij kan kiezen en die in elk seizoen op een andere manier of

elders uitgevoerd kunnen worden. Dus ook de effectiviteit van die maatregelen is niet zo goed te meten.

Mijn vragen situeren zich vooral op de percelen waar geen erosiebeleid toegepast wordt, op de manier waarop de controle op dat beleid wordt uitgevoerd, en op de manier hoe aangiftes moeten gebeuren.

Hoe kan het dat de data-input voor een beleidsindicator voor een milieuproblematiek die gebiedsgericht aangepakt moet worden, steunt op een vrijwillige enquête, waarvan de data niet ruimtelijk gealloceerd kunnen worden?

Uw administratie geeft ook de aanbeveling om op sommige percelen met de hoogste erosiegevoeligheid beperkingen in teeltkeuze op te leggen. Hoe staat u hiertegenover?

Uw voorgangster beloofde een evaluatie van het erosiebeleid, en ook u verwees hiernaar in uw beleidsnota. Hebt u al opdracht gegeven aan uw diensten om een evaluatie voor te bereiden? Tegen wanneer mogen we de resultaten daarvan verwachten?

In uw beleidsnota Omgeving spreekt u van een bijsturing van het erosiebeleid. Bent u van plan om de scope van de verplichte erosie maatregelen uit te breiden naar alle erosiegevoelige percelen? Zult u de verplichte erosie maatregelen verstrengen tot enkel brongerichte maatregelen? Kortom, op welke manier zult u het erosiebeleid bijsturen? Tegen wanneer kunnen we de eerste bijsturingen verwachten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u, collega's, voor de vragen, met elk een andere invalshoek. Ik zal beginnen met de vraag van collega Ryheul.

Indicatoren zijn belangrijk om u en ons een goed beeld te geven van de beleidsimpact van de maatregelen die we nemen. Ik steun dan ook ten volle de ontwikkeling van een indicator voor het erosierisico door het Departement Omgeving. De indicator werd dit jaar voor het eerst berekend en geeft de evolutie weer van het erosierisico op landbouwpercelen van 2008 tot 2019. Ik ben niet verbaasd over de evolutie van de indicator. Dankzij de verplichte maatregelen voor de meest erosiegevoelige percelen, beheersovereenkomsten, meer aangepaste teeltkeuzes en het inzaaien van groenbedekkers is het totale areaal aan landbouwpercelen in de hoogste risicoklassen sinds 2008 gedaald.

In deze evolutie is de verstrenging van de verplichte maatregelen in 2016 zeer duidelijk zichtbaar als een plotse en sterke daling van het areaal met een erosierisico hoger dan 20 ton per hectare per jaar. In 2016 werden zowel het aantal verplichte maatregelen als het areaal waarop ze toegepast moeten worden, uitgebreid. Dat dit een grote impact heeft op de indicator voor het erosierisico lijkt me dan ook evident. Evenzeer spreekt het voor zich dat die impact vooral zichtbaar is in de hoogste erosierisicoklassen. Op percelen met een relatief lager potentieel erosierisico worden in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) maatregelen aanbevolen maar niet verplicht.

Sinds 2016 zijn er geen bijkomende beleidsmaatregelen meer ingevoerd om erosie tegen te gaan. Dat verklaart waarom de indicator sinds 2016 stabiel is gebleven en er geen verdere noemenswaardige daling is van het areaal landbouwpercelen met een erosierisico hoger dan 10 ton.

Wat uw tweede vraag betreft: erosie maximaal voorkomen is een van de beleidsdoelstellingen. Hierbij vind ik het ook wel belangrijk dat erosie zo brongericht

mogelijk wordt aangepakt. Dit betekent dat we de bodems meer moeten beschermen tegen erosie en ze zo ook meer weerbaar moeten maken. Daar heeft niet alleen de landbouwer zelf baat bij maar ook omwonenden die lager gelegen wonen, en het komt ook het leefmilieu ten goede. Erosiebestrijding is in mijn ogen een reguliere taak en de verantwoordelijkheid van de landbouwsector. Op dit moment wordt door collega Crevits en mezelf het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid 2020 voorbereid. Het lijkt me dan ook ten eerste aangewezen dat binnen dat beleid erosiebestrijding als conditionele voorwaarde wordt meegenomen in de inkomenssteun die landbouwers ontvangen uit de eerste pijler van het GLB.

Daarnaast werkt een expertengroep Erosie onder leiding van het Departement Omgeving aan de evaluatie van de verplichte erosiemaatregelen die opgelegd worden in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Van deze expertengroep verwacht ik een beleidsadvies voor de bijsturing van de huidige randvoorwaarden erosie. Over de concrete vertaling hiervan naar aangepaste maatregelen kan ik dus geen uitspraak doen. Deze vallen onder de bevoegdheid van mijn collega Hilde Crevits. Vervolg vragen kunnen dan ook het best aan haar gesteld worden.

Dan kom ik tot de derde vraag, in verband met het idee van een bodempaspoort. Dat werd al in 2018 door het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) naar voren gebracht. Mijn collega Crevits onderzoekt momenteel verder de mogelijkheden van een bodempaspoort. Het valt onder haar verantwoordelijkheid hoe het eruit zal zien, of het verplicht zal zijn, enzovoort.

Ik ben er in ieder geval wel persoonlijk van overtuigd dat een bodempaspoort een interessante tool kan zijn om de kennis van landbouwers over hun bodems te vergroten en die kennis door te geven wanneer een perceel van gebruiker verandert.

Collega Schauvliege, wat uw eerste vraag betreft: de indicator erosierisico wordt berekend op basis van perceelskenmerken, teelten en de toepassing van teelttechnische erosiebestrijdingsmaatregelen. Voor de meeste landbouwpercelen in Vlaanderen kennen we de perceelgrenzen en de voor- en nateelten uit de jaarlijkse perceelsregistratie. Landbouwers bezorgen die informatie digitaal aan het departement Landbouw. De toepassing van teelttechnische erosiebestrijdingsmaatregelen maakt echter geen deel uit van deze perceelsregistratie. Hiervoor dient mijn administratie zich dus te baseren op de resultaten van controles en op de vrijwillige enquêtes die uitgevoerd worden door het Departement Landbouw en Visserij.

Bij gebrek aan ruimtelijk gealloceerde gegevens wordt deze inventarisatie via een randomisatieprocedure vertaald naar een geraamde toepassing voor heel Vlaanderen. Deze werkwijze geeft op dit moment de beste inschatting die op basis van de beschikbare gegevens kan worden gemaakt.

Ten tweede vroeg u ook wat ik vind van de aanbevelingen. Ik ben ervan overtuigd dat het opnemen van erosiebestrijdingsmaatregelen in de jaarlijkse perceelsaangifte meerdere voordelen biedt. Niet alleen zal een verplichte registratie van deze maatregelen toelaten de kwaliteit van de berekende indicator te verbeteren. En daar is het – denk ik – om te doen. Ook landbouwers hebben er natuurlijk baat bij wanneer een automatische aftoetsing aan de randvoorwaarden erosie wordt ingebouwd. De huidige invulling van de randvoorwaarden erosie biedt de landbouwer een grote mate van flexibiliteit in de keuze van maatregelen, maar heeft als nadeel dat de regelgeving complex is. Het registreren van de erosiebestrijdingsmaatregelen bij de verzamelaanvraag kan de landbouwers ook ondersteunen bij het kiezen van een combinatie van maatregelen om te voldoen aan de opgelegde verplichtingen.

Ik ben er voorstander van dat deze registratie voor alle landbouwpercelen gebeurt en niet enkel voor de meest erosiegevoelige percelen, waar maatregelen verplicht

zijn. Op deze manier kunnen ook de vrijwillige inspanningen van landbouwers mee gevaloriseerd worden in de indicator. Zo kunnen we de impact van een vermoedelijk groeiend bewustzijn bij landbouwers van de nood aan erosiebestrijding en een mogelijk verhoogde vrijwillige toepassing van erosiebestrijdingsmaatregelen ook zichtbaar maken. Op deze vrijwillige inspanningen hebben we momenteel geen zicht.

De keuze voor het opnemen van erosiebestrijdingsmaatregelen bij de perceelsregistratie is een bevoegdheid van mijn collega Hilde Crevits. Als u daarover meer wilt weten, zult u aan mijn collega bijkomende vragen moeten stellen.

Wat uw derde vraag betreft: bepaalde teelten zoals groenten, aardappelen, maïs en bieten horen minder thuis op erosiegevoelige percelen. Zij zorgen inderdaad voor een verhoogd risico op bodemerosie. Zeker wanneer jaar na jaar voor deze teelten wordt gekozen, loopt het bodemverlies snel op en kan de bodemkwaliteit op korte termijn sterk afnemen.

Tegelijkertijd begrijp ik dat een aanpassing van teelten niet binnen elke bedrijfsvoering mogelijk is. Toch wil ik ervoor pleiten dat landbouwers bij het opstellen van een teeltplan meer rekening houden met de erosiegevoeligheid van de percelen. Dit kan door erosiegevoelige teelten zoveel mogelijk te vermijden of minstens voor een goede teeltafwisseling te zorgen met minder erosiegevoelige teelten. Ook een goede afwisseling van teelten op ruimtelijk vlak kan erosie verminderen. Zo kan bijvoorbeeld een perceel grasland de erosie op stroomafwaarts gelegen percelen helpen verminderen.

De uitwerking van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid biedt ook kansen om de inkomenssteun die landbouwers krijgen uit de eerste pijler van dat GLB conditioneel te koppelen aan basismaatregelen ter bestrijding van erosie. Dat zijn maatregelen waar de landbouwer zelf alle baat bij heeft, maar ook de omwonenden. Het is ook goed voor de waterkwaliteit. Het nieuwe concept van ecoregelingen biedt in het kader van het toekomstig gemeenschappelijk landbouwbeleid volgens mij ook heel mooie kansen om de inspanningen te belonen van landbouwers die nog meer willen doen dan de beleidsmaatregelen.

Dan is er uw vierde vraag over de evaluatie van het erosiebeleid. Die evaluatie is lopende. Ik verwacht dit najaar de resultaten.

De verplichte erosiebestrijdingsmaatregelen maken deel uit van de randvoorwaarden erosie die worden opgelegd in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Zoals u weet, valt dat onder de bevoegdheid van mijn collega, minister Crevits. Op dit moment werkt een expertengroep erosie aan de evaluatie van de verplichte erosie maatregelen. Die expertengroep zal een voorstel van bijsturing uitwerken.

De voorzitter: Mevrouw Ryheul heeft het woord.

Carmen Ryheul (Vlaams Belang): Bedankt, minister, voor uw heel omstandig antwoord.

Ik leer eruit dat we het eens zijn dat we de bodem moeten beschermen en dat het noodzakelijk is dat er heel doeltreffende maatregelen worden genomen om de bodemerosie tegen te gaan. We mogen onze waakzaamheid daarover zeker niet laten afnemen.

Ik ben het ook met u eens dat het bodempaspoort een heel interessante tool kan zijn. Ik zal uw collega, minister Crevits, hierover verder bevragen.

Ik wil u er overigens ook op wijzen dat er een link bestaat tussen bodemerosie en de verhardingsproblematiek. Het afstromen van de bodem wordt ook vaak

veroorzaakt omdat het water niet wordt vastgehouden. Het kan worden tegengegaan doordat de grond zo veel mogelijk bedekt wordt met begroeiing. Ook groene akkerranden kunnen hierin een zeer belangrijke rol spelen. Vandaar ook mijn vraag, minister: in welke mate denkt u dat de Blue Deal kan tegemoetkomen aan deze problematiek? Zitten er maatregelen in vervat die aan de beide problemen tegemoet kunnen komen?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Hartelijk dank, minister, voor uw omstandig antwoord.

Ik wil graag nog even benadrukken dat we echt naar een zero land degradation moeten gaan. Dat structurele bodemverlies is een van de meest miskende milieuproblemen. Wat we nu toch wel al kunnen besluiten, is dat we aan structureel bodemverlies aan het doen zijn. We hebben een beleid dat zich vooral focust op de meest erosiegevoelige percelen, maar ook op de minder erosiegevoelige percelen is er bodemverlies aan de gang. In totaal zelfs meer dan op de meest erosiegevoelige percelen omdat op die plekken net op basis van vrijwilligheid wordt gewerkt.

U verwijst vooral naar minister Crevits om hiervoor maatregelen te nemen. Ik vind dat toch een heel bizarre wending in dit verhaal. Het is alsof u het mestbeleid zou overlaten aan minister Crevits. Het erosiebeleid is echt een milieuprobleem, dat ook onder uw bevoegdheid valt. Ik zou toch wel willen vragen om ook met voldoende zorg die problematiek op te volgen en met de minister die met landbouw bezig is, daar heel hard aan te werken.

Mijn vraag is dan ook heel concreet. U verwees net naar het bodempaspoort. In welke mate zijn u en uw administratie betrokken bij de ontwikkeling van dat bodempaspoort, want dat lijkt mij een heel essentieel onderdeel in dit verhaal? Niet alleen om het verlies aan bodem tegen te gaan, maar ook om een goede bodemstructuur op te bouwen, en dus ook aan koolstofopbouw te doen, iets wat in het klimaatbeleid en het waterbeleid, waar mevrouw Ryheul net naar verwees, een heel belangrijk element is.

Mijn vraag is heel concreet: in welke mate bent u en uw administratie betrokken bij de ontwikkeling van het bodempaspoort, waar u daarnet naar verwees? Dat lijkt me een zeer essentieel onderdeel in dit verhaal te zijn, niet alleen om het verlies aan bodem tegen te gaan, maar ook om een goede bodemstructuur op te bouwen en ook aan koolstofopbouw te doen, wat in het klimaatbeleid een zeer belangrijk element is, en ook in het waterbeleid, waar mijn collega daarnet naar verwees.

Mijn concrete vraag is dus: in welke mate bent u betrokken bij de opbouw van dat bodempaspoort en de link naar het GLB? Als u dat niet bent, verzoek ik u met aandrang om daar toch wel heel veel aandacht aan te besteden, want bodemerosie is echt een van de problemen waar we in de komende jaren mee te kampen zullen hebben en dat wel een beetje onderschat wordt.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik mag natuurlijk ook niet achterblijven en moet u gelukwensen met de belangrijke functie die u nu op zich neemt. We gaan u natuurlijk met argusogen in de gaten houden, om te zien of u dat goed doet, maar we twijfelen daar niet aan. U hebt al uw eerste goede daad gesteld, namelijk mij het woord gegeven, waarvoor dank.

Minister, de indicator, het rapport waarover we het hier hebben, is natuurlijk maar een puzzelstuk in een heel ruimer verhaal. We kijken dan ook uit naar de bredere evaluatie waar ook de expertengroep Erosie een rol in speelt. We hopen dat dit

nog dit najaar kan worden opgeleverd, waarna we zeker hier in de commissie opnieuw van gedachten kunnen wisselen over dit thema. Het bodempaspoort is zeer belangrijk. Opnemen van erosiebestrijdende maatregelen in de jaarlijkse perceelsaangifte is inderdaad ook zeer belangrijk. Dat hebt u daarnet ook gezegd. Ik hoop dat als we op die manier op korte termijn betrouwbare informatie kunnen verzamelen over wat er al gebeurt en wat er nog niet gebeurt, dit de effectieve maatregelen en het effectieve beleid alleen maar kan versterken.

Collega Schauvliege vindt het een beetje raar dat u naar uw goede collega Crevits verwijst. Ik vind dit eigenlijk niet raar. Het is ook geen kwestie dat u de verantwoordelijkheid ontvlucht, maar u hebt natuurlijk gelijk als u zegt dat erosie een belangrijke plek moet krijgen in het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Daar staan wij ook volledig achter. Dat geldt ook voor andere milieuproblemen. Als je dat kunt verankeren in het gemeenschappelijk landbouwbeleid en als je mensen die het goed doen, kunt belonen voor wat zij doen, dan zitten wij op de goede weg. Dat is niet alleen voor erosie zo, dat is eigenlijk voor alle milieuthema's waar de landbouw mee te maken heeft het geval.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): In verband met de expertengroep waarnaar u verwijst, minister, zal het boeiend zijn om te horen welke voorstellen daaruit voortkomen.

Specifiek wat betreft het bodempaspoort, wil ik er even bij stilstaan dat we eigenlijk dankbaar zijn voor het onderzoek en het geleverde werk op dat vlak, om te zien op welke manier we inderdaad meer zaken van de bodem in het geheel in beeld kunnen brengen en daar de aandacht op kunnen vestigen. Zeker ook vanuit de sector zelf, en de aandacht die daaraan besteed is om daarmee aan de slag te gaan, is dat zeker al een positieve stap. We kijken dus ook uit naar voorstellen over de manier waarop een bodempaspoort eventueel het meest efficiënt kan worden ingezet.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Voor alle duidelijkheid: de felicitaties heb ik op een ander moment al overgemaakt. Het is dus niet noodzakelijk dat hier nog eens te doen. Ik zeg het opdat de collega's daar niet raar van opkijken.

De voorzitter: Dat klopt inderdaad.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Ik wou gewoon even aansluiten bij collega Vandaele en mijn verwondering erover uitdrukken dat als het over erosie gaat, de landbouw nogal wantrouwig wordt bekeken.

Dat is jammer omdat landbouwers – of men dat wil of niet – zelf het eerste slachtoffer zijn van erosie. Het is hun kostbare vruchtbare grond die wegspoelt. Ze hebben alle voordeel bij maatregelen die ervoor zorgen dat die grond wordt vastgehouden en de erosie wordt tegengegaan. Ik vind het dan ook heel logisch dat de minister wijst op een samenwerking met minister Crevits. Zij heeft ook haar verantwoordelijkheid tegenover de landbouwers. Het GLB is daar het meest uitgelezen instrument voor.

Hebt u al zicht op een timing of tijdslijn waarop we het GLB mogen verwachten? Vooral richting Vlaanderen? We krijgen toch heel wat marge om zelf maatregelen te nemen? Kunt u wat meer duidelijkheid geven omtrent de timing?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Iedereen die mij kent, weet dat ik mijn verantwoordelijkheid niet ontloop. Ik vind het niet leuk dat daar insinuaties in de een of andere

richting over worden gemaakt. Ik hou daar gewoon niet van. Ik probeer gewoon mijn werk te doen. Ik zou willen dat dat stopt. Ik ben geen minister van Landbouw. De bevoegdheden zijn verdeeld zoals ze verdeeld zijn. Ik wil dat punt wel eerst maken. Als ik zeg dat dat onder de bevoegdheid van minister Crevits valt, is dat omdat ik niet in de plaats wil treden van de bevoegde minister die de maatregelen kan of moet nemen. Dat betekent helemaal niet dat ik verantwoordelijkheden wil ontlopen.

Inzake de Blue Deal heb ik de lead genomen. Er zijn verschillende ministers bij betrokken. Ook voor Landbouw zijn er middelen voorzien onder de bevoegdheid van minister Crevits. Die zullen gebruikt worden voor de landbouw.

De lead voor de opmaak van het paspoort valt natuurlijk onder het departement Landbouw. Iedereen weet dat. Uiteraard leveren wij ook input vanuit ons departement. Dat spreekt voor zich.

De meest structurele aanpak van de erosie is te vinden in de eerste pijler van het GLB, mevrouw Schauvliege, waar de reguliere landbouwpraktijken onderworpen worden aan voorwaarden. Daar zit ook het grootste deel van de budgetten in. De eerste pijler valt – zoals u weet – onder de bevoegdheid van minister Crevits. Door daar erosie als volwaardige beleidslijn mee te nemen, kan echt worden gewerkt aan erosiebestrijding. Wat de timing betreft voor het GLB: zowel de eerste als de tweede pijler moeten gezamenlijk worden ingediend bij de Europese Commissie. Wij bereiden de tweede pijler voor. De timing en de leads van de eerste pijler liggen bij de bevoegde minister van Landbouw. Ik kan helaas niet in haar agenda kijken. Ik zal voor u uw vragen aan de bevoegde minister stellen.

De voorzitter: Mevrouw Ryheul heeft het woord.

Carmen Ryheul (Vlaams Belang): Minister, bodemerosie is niet meteen het meest besproken milieuprobleem, maar het blijft een belangrijk onderwerp. Wij zijn van mening dat het hier verder moet worden besproken. Het moet met voldoende zorg worden opgevolgd.

Ik ben alleszins heel tevreden dat er een expertengroep Erosie bezig is met de evaluatie van de erosiebestrijdingsmaatregelen die de landbouwers zullen moeten naleven. Ik kijk samen met de collega's uit deze commissie uit naar het eindresultaat.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik wil nog eens herhalen dat erosie een zeer belangrijk probleem is, alsook redelijk onzichtbaar en enigszins onderschat. Ik heb u dus eigenlijk opgeroepen om daar ernstig naar te kijken, niet om in de plaats te treden van een andere minister. Ik heb u vooral ook gevraagd om niet alleen naar de meest erosiegevoelige plekken te kijken, maar ook naar die plekken waar er van erosie minder sprake is en waar er enkel vrijblijvende maatregelen gelden. Het is op die locaties dat we slechte punten halen, en ik denk dat we bij de evaluatie grondig moeten nadenken over een uitbreiding van de maatregelen, zodat we geen bodemverlies hebben, wat op dit moment wel zo is. We moeten naar een verhaal gaan met 'zero waste' en 'zero degradation'. Dat is dus mijn oproep, en ik hoop dat de evaluatie ons een stap verder brengt. We zullen het niet nalaten om hier ook in latere commissies op terug te komen, want het lijkt een zeer belangrijk verhaal te zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over afvalverbranding – 3255 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Het Vlaamse klimaatbeleid heeft als doelstelling de CO₂-uitstoot van afvalverbranding in Vlaanderen te verlagen naar 1 miljoen ton in 2030. Dit betekent dat de hoeveelheid brandbaar afval met ongeveer 25 procent moet dalen. Het uitvoeringsplan Huishoudelijk Afval mikt op 10 procent minder afvalverbranding tegen 2022. Dat komt overeen met een daling van 220.000 ton. Maar ondanks die mooie doelstellingen zien we dat geen enkele uitbater van verbrandingsovens tot nog toe uit zichzelf heeft besloten om capaciteit te verminderen in het komende decennium.

In het regeerakkoord lezen we: “We evalueren samen met de gemeenten de wenselijke rol van overheden in afvalverwerkingsinstallaties, vanuit de bezorgdheid dat zij zich voldoende moeten kunnen focussen op preventie en beleid. Huidige afvalintercommunales vormen niet altijd een logisch geografisch geheel, ten koste van efficiëntie en milieu-impact. We nodigen hen uit om voorstellen te formuleren om deze efficiëntie te verbeteren en om hun werkingsgebied te optimaliseren. Op basis van deze voorstellen werkt de Vlaamse Regering een visie uit.”

In de commissie van 12 mei kwamen we hier al op terug, naar aanleiding van een vraag over de langetermijnvisie over de eindverwerking van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM). Daarop antwoordde u: “De langetermijnvisie voorziet in een vervolgtraject waarbij een set van criteria zal worden uitgewerkt voor het evalueren van de vergunningen van verbrandingsinstallaties in het licht van de klimaatdoelstellingen. Deze set van criteria moet in de loop van de komende twee jaar worden uitgewerkt in overleg met de stakeholders.” U stelt dus dat uw visie pas tegen 2022 klaar zal zijn.

Intussen gaf u een vergunning aan de Intercommunale voor Slib- en Vuilverwijdering van Antwerpse Gemeenten (ISVAG) voor een bijkomende verbrandingsoven, op 31 juli om precies te zijn. Die oven voorziet in een capaciteitsverhoging van 31.000 ton.

Nu, het Omgevingsvergunningendecreet bepaalt dat vergunningen worden afgeleverd voor onbepaalde duur. Ik denk dat we hier met een moeilijkheid zitten. Aan de ene kant willen we de verbrandingscapaciteit naar beneden halen omwille van het klimaat en geven we ook aan dat er in Vlaanderen nood is aan een visie om na te gaan hoe we dat zullen aanpakken en hoe we locaties zullen bepalen waar afvalverbranding nog kan. Aan de andere kant worden er vergunningen verleend voor onbepaalde duur. Dat houdt eigenlijk in dat we voorafnames doen op toekomstige ontwikkelingen en mogelijkheden van andere verbrandingsovens.

Klopt het dat u ISVAG een vergunning voor onbepaalde duur uitreikte? Klopt het dat de langetermijnvisie inzake afvalverbranding pas klaar zal zijn tegen 2022?

De huidige ISVAG-oven had al de verlenging van een bestaande vergunning verkregen tot 2027. Welke impact heeft de vergunning van de nieuwe oven op de bestaande en toekomstige afvalverbrandingscapaciteit in Vlaanderen?

Een omgevingsvergunning verlenen van onbepaalde duur voor een verbrandingscapaciteit, terwijl het ons doel is om tegen 2050 geen afval meer te verbranden, is tegenstrijdig. Overweegt u de aanpassing van de omgevingsvergunningstermijn

van onbepaald naar tijdelijk, zodat het omgevingsvergunningenbeleid het klimaat- en afvalbeleid kan volgen? Nu zitten er daar tegenstellingen.

Acht u het wenselijk om in afwachting van een langetermijnvisie op de afvalverbrandingscapaciteit een vergunningsstop voor afvalverbrandingscapaciteit op te leggen en aflopende vergunningen van bestaande ovens slechts tijdelijk te verlenen, zoals ook met de bestaande vergunning van ISVAG is gebeurd, om verdere voorafnames te voorkomen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Mevrouw Schauvliege, ik neem het antwoord op uw eerste en derde vraag samen. Zoals u weet, worden omgevingsvergunningen voor nieuwe verbrandingsinstallaties inderdaad verleend voor onbepaalde duur. U weet ook, denk ik, dat de decreetgever beslist heeft dat een omgevingsvergunning in principe geldt voor onbepaalde duur. Artikel 68 van het Omgevingsvergunningsdecreet bepaalt limitatief in welke gevallen er slechts een tijdelijke vergunning mogelijk is. Dat kan bijvoorbeeld op vraag van de aanvrager of voor constructies met een tijdelijk karakter. Tijdelijke vergunningen zijn ook mogelijk, zegt het decreet, voor grondwaterwinningen en ontginningsprojecten. Tot slot kan een tijdelijke vergunning ook verleend worden in afwachting van herlokalisatie van een zonevreemd bedrijf. U weet, denk ik, heel goed wat de decreetgever in artikel 68 bepaald heeft inzake vergunningen met tijdelijk karakter, en dit valt daar niet onder.

In het kader van de evaluatie van het Omgevingsvergunningsdecreet zal ook het aspect van vergunning van onbepaalde duur onderzocht worden. Als blijkt dat hieraan bijstellingen nodig zijn, kan een decreetswijziging overwogen worden. Op die manier zouden we meer sturend kunnen optreden bij activiteiten waar een reductie van de klimaatemissies vereist is. De OVAM heeft dit ook aangekaart in haar langetermijnvisie. Ik heb dat aspect meegenomen in de evaluatie van het Omgevingsvergunningsdecreet.

Zoals u zelf stelt, heb ik de langetermijnvisie van de OVAM ontvangen. Deze visie werd door de OVAM uitgewerkt in samenspraak met verschillende stakeholders en mijn kabinet. Er dient enkel nog een verdere politieke validatie te gebeuren. De langetermijnvisie zal er dus zeker nog voor 2022 komen.

De langetermijnvisie voorziet ook in een vervolgtraject. Verschillende aspecten uit de visie zullen hierin verder worden uitgewerkt of opgevolgd. Aansluitend zal hiervoor een verdere planning worden opgemaakt, vertrekkend van het nodige studiewerk voor het uitwerken van een set van criteria voor de evaluatie van milieuvergunningen van installaties, in het licht van de klimaatdoelstellingen; het in kaart brengen en opvolgen van de buitenlandse verwerkingscapaciteit; en het ontwikkelen van flankerende economische instrumenten.

De nieuwe installatie van ISVAG – ik zit ineens bij uw tweede vraag – is aangevraagd voor een capaciteit van 190.000 ton per jaar. Dit wil zeggen dat er na de opstart van de nieuwe installatie in Vlaanderen voor 31.000 ton vergunde verbrandingscapaciteit bij komt. De capaciteitsberekening voor afvalverbranding wordt jaarlijks door de OVAM opgemaakt. Uit de evaluatie van deze capaciteitsoefening in functie van de vergunningsaanvraag van ISVAG blijkt dat de verwachte beschikbare capaciteit in 2020 met de voorliggende uitbreiding van ISVAG nog steeds kleiner zal zijn dan het huidige gemiddelde aanbod over de laatste drie jaren.

In de omgevingsvergunning voor die nieuwe installatie zijn door ons ook bijzondere voorwaarden opgelegd om overcapaciteit te vermijden. Zo moet ISVAG jaarlijks rapporteren hoe de verwerkingscapaciteit van haar installatie zich verhoudt tot de prognoses inzake afvalproductie en -verwerking in Vlaanderen. Het vergunningverlenend bestuur kan vervolgens, als het dit opportuun acht en om overcapaciteit

te vermijden, de maximale verbrandingscapaciteit van de vergunde installatie ook bijstellen. Ook is in een andere bijzondere voorwaarde vastgelegd dat de nieuwe installatie niet mag worden ingezet voor de verwerking van afval op het moment dat er in de bestaande installatie nog afval wordt verwerkt.

Uw vierde vraag: acht ik het wenselijk om in afwachting van een langetermijnvisie op de afvalverbrandingscapaciteit een vergunningsstop te leveren?

Eventuele toekomstige aanvragen van verbrandingsinstallaties kunnen al aan de langetermijnvisie worden getoetst. Deze toetsing gebeurde ook in het dossier van ISVAG en de bijhorende adviesverlening van de OVAM. Rond 2030 zit er een scharniermoment in de lopende vergunningstermijnen. In de periode 2030 tot 2033 komt 1.500.000 ton of ongeveer 65 procent van de bestaande verbrandingscapaciteit einde vergunning. Dit wil zeggen dat er op dat moment een uitspraak moet worden gedaan over de hervegunning van een heel aantal installaties. Dat moeten we de komende jaren goed voorbereiden, want dat is binnenkort. Uitgangspunt bij hervegunning moet dan ook zijn dat enkel nog installaties worden toegelaten die compatibel zijn met een CO₂-neutrale samenleving in 2050. Hier dringt zich een goede set van criteria op om te beoordelen of een installatie al dan niet verder kan worden uitgebaat. Het is logisch dat we state-of-the-artinstallaties zullen hanteren en dat men in het kader van de hervegunning sowieso rekening zal moeten houden met de CO₂-uitstoot.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel voor het antwoord, minister. Het zal u niet verwonderen dat ik daar wel wat ontgoocheld over ben. U insinueert nu eigenlijk wel dat we tot 2030-2033 een beetje op onze lauweren kunnen rusten en eigenlijk geen rekening moeten houden met de vermindering van onze afvalverbrandingscapaciteit, want dat dan de grootste capaciteit ter beschikking komt en we dan kunnen reguleren en sturen. Dat vind ik een heel eigenaardige beslissing. Ik veronderstel niet dat de ISVAG-verbrandingsoven na tien jaar vernieuwd zal moeten worden en dat er dan opnieuw een vergunning verleend moet worden voor een nieuwe oven – dat weet u net zo goed als ik.

Ik ben dus eigenlijk wel een beetje in de war. In uw beleidsnota Omgeving schrijft u, en ik citeer nog een keer opnieuw: " (...) Vlaanderen zich moet voorbereiden op een gefaseerde afbouw van afvalverbranding. Ik stem het vergunningenbeleid hierop af." Dat is iets wat u in ISVAG niet gedaan hebt. "Investerings in afvalverwerking houden rekening met langetermijnevoluties naar een circulair en klimaatneutraal Vlaanderen."

Ik begrijp dus niet waarom u nu beslist hebt tot de vergunning voor ISVAG en de uitbreiding met 31.000 ton. Er was nog een lopende vergunning. Die hebt u verlengd tot 2027. Er was dus eigenlijk helemaal geen reden om die vergunning te nemen. Waarom hebt u niet conform uw beleidsnota gewacht met de uitwerking van die visie, om dan die vergunning te verlenen en zo geen voorafname te doen op de afvalverbrandingscapaciteit in Vlaanderen? Waarom hebt u die keuze niet gemaakt en hebt u toch de keuze gemaakt om de ISVAG-verbrandingsoven te vergunnen en de capaciteit dus uit te breiden? Dat is niet voor tien jaar, dat is voor veel meer dan tien jaar, en dat heeft ongetwijfeld een impact op de keuzes die in 2030 gemaakt zullen worden.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): De vragen van collega Schauvliege gaan voornamelijk over de capaciteit van de ovens. Die overcapaciteit wordt bijgestuurd door middel van de voorwaarden die opgelegd werden aan ISVAG. Als we kijken naar het Vlaams Klimaatbeleidsplan voor 2021-2030 is het doel daarin om de CO₂-uitstoot

van de afvalverbranding in Vlaanderen te verlagen. Dat gaat natuurlijk over de effectieve verbranding. We moeten in eerste instantie kijken hoe we effectief inzetten op betere sortering en minder verbranding. Wanneer dat afval blijft afnemen, zal de verbrandingscapaciteit minder groot moeten zijn. Door die jaarlijkse opvolging gaat die overcapaciteit ook gereguleerd worden en afnemen. Het gaat ook afnemen wegens niet rendabel. Uiteindelijk draait het hier ook om een bedrijf.

Minister, ik vind het heel goed dat u ook aangeeft jaar na jaar op te volgen hoe ons materialenbeleid de hoeveelheid restafval per inwoner verder zal doen dalen. Terwijl we inzetten op de reductie van restafval, blijft het natuurlijk belangrijk dat we zorgen dat het afval dat we wel hebben, eerder verbrand wordt dan gestort of uitgevoerd. Daarom heb ik de vraag of er zekerheid is of met de huidige capaciteit de export en het storten van restafval vermeden kan worden in de eerstkomende jaren. Alvast bedankt voor het antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil mij kort even aansluiten bij deze vraagstelling, in die zin dat ik het – hopelijk met iedereen in deze commissie – eens ben dat we moeten proberen zo weinig mogelijk afval te verbranden. In dit geval denk ik dat we ons ook bewust moeten zijn dat verbranding wel nog een onderdeel uitmaakt van het hele proces van onze afvalverwerking. We moeten er niet enkel voor zorgen dat het niet gestort of uitgevoerd wordt, maar dat, als het verbrand wordt, het inderdaad beter is om het dan in eigen land goed gecontroleerd te doen.

Anderzijds denk ik dat de uitdaging voornamelijk ligt in het meer circulair gebruik van materialen. Daar moeten we het aandeel kunnen verhogen. Als we zien dat nog maar 9 procent van ons afval circulair is, ligt daar een grote uitdaging om effectief die verbranding naar beneden te krijgen. Ik hoor dat er al heel wat voorstellen op tafel liggen. Dat die langetermijnvisie ook versneld bekendgemaakt zou kunnen worden, is positief. Maar, minister, toch de vraag of u daar ook voornamelijk op inzet, op dat meer circulair maken van onze materialen. Welke maatregelen plaatst u daartegenover?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Op dit moment – ik denk dat collega Schauvliege dat wel weet – beschikt de ISVAG-oven over de beste technologie als het gaat over CO₂-uitstoot, maar ook als het gaat over stikstof. Dat is wel vandaag de dag de realiteit wat die nieuwe oven betreft. Uiteraard kan de capaciteit worden afgebouwd zodra de hoeveelheid restafval verder daalt. Dat is ook de bedoeling. Dat is ook de reden geweest waarom we in de vergunning ook heel wat bijzondere voorwaarden opgenomen hebben.

De cijfers van 2018 tonen aan dat 288.000 ton van de afvalstromen die onder het uitvoeringsplan vallen, nog geëxporteerd werd. Als we de uitvoer naar de cementovens daarvan aftrekken, komen we nog steeds aan bijna 200.000 ton export naar het buitenland. Er is dus op dit moment zeker geen overcapaciteit in Vlaanderen om ons afval te verbranden, dat wil ik toch nog eens benadrukken. Bovendien moeten we ook een duidelijke verdere daling inzetten inzake de hoeveelheid restafval alvorens we de afbouw van de capaciteit kunnen doorvoeren.

Collega Rombouts, wat het circulaire betreft, ga ik volledig akkoord met u. Ook daarop zet Vlaanderen in. Ook in het kader van de relance zijn daarvoor nieuwe budgetten uitgetrokken. Er zijn ook maatregelen recyclage vastgelegd in bijvoorbeeld het Kunststoffenplan dat de regering goedgekeurd heeft. We zetten ook verder in op de selectieve inzameling, bijvoorbeeld via de pmd-zak. U weet dat de pmd-zak uitgebreid wordt om meer afval uit het restafval te houden en dus ook te redden van verbranding. Er lopen dus heel wat initiatieven.

Ik heb ook gezegd – en ik denk dat collega Schauvliege misschien niet goed geluisterd heeft – dat we niet zullen wachten tot 2030. Tegen dan zullen heel wat installaties opnieuw bekeken moeten worden. Dat wil niet zeggen dat we de oefening nu al niet maken. Voor alle duidelijkheid: de capaciteit van de ISVAG-oven is een theoretische capaciteit, onderworpen aan heel wat voorwaarden.

Ondertussen blijven we ten eerste verder inzetten op het vermijden van export van afval, nog altijd 200.000 ton. Ik denk dat u er ook een voorstander van bent om dat niet naar het buitenland te exporteren. Ten tweede moeten we de afvalberg verkleinen. Ten derde moeten we heel erg inzetten op recyclage. Ten vierde is het volgens mij heel belangrijk dat we, ook in de toekomst, welke afvalverbrandingsinstallaties we ook inzetten, state of the art zijn qua technologie, zowel qua uitstoot van CO₂ als van stikstof en dat we daarvoor het beste dat we hebben in Vlaanderen inzetten.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, hartelijk dank voor uw reactie. U hebt eigenlijk niet geantwoord op de vraag waarom u het zo urgent vond om die ISVAG-oven nu te vergunnen, gelet op het feit dat er nog een vergunning liep tot 2027. U verwijst naar het feit dat er 200.000 ton afval uitgevoerd wordt voor verbranding. Dat vinden we uiteraard niet goed. Maar we moeten tegen 2022 ook 220 ton minder afval verbranden. Dat betekent dat de capaciteit die op dit moment aanwezig is in Vlaanderen, voldoende zou moeten zijn om die doelstelling tegen 2022 te halen. Met andere woorden: er is op dit moment geen enkele reden om die capaciteit verder uit te breiden, gelet op de doelstelling die we voor ogen houden. Dus ik begrijp nog altijd niet waarom u die keuze gemaakt hebt om die vergunning toch te verlenen, tenzij het erop neerkomt dat u liever de lokale belangen bedient dan die die u zelf in uw beleidsplan naar voren hebt geschoven. Dat vind ik wel jammer, want dat strookt eigenlijk niet met het klimaatbeleid dat u zelf hebt opgesteld.

De voorzitter: Collega's, na een vorige vraag om uitleg hadden we al afgesproken om een hoorzitting te organiseren over afvalverbranding. We zullen dat straks bij de regeling van de werkzaamheden bespreken.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhel Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het belang van een goede binnenluchtkwaliteit in Vlaanderen – 3265 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Inez De Coninck

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Het Europees Milieuagentschap (EMA) publiceerde onlangs een rapport dat onderzocht hoe onze omgeving een impact heeft op onze gezondheid en welvaart. Daarbij werd gekeken naar omgevingsfactoren als lawaai, verkeer, hormoonverstorende stoffen in huishoudproducten en andere stoffen. Dat was dus een heel uitgebreid onderzoek naar stoffen die de lucht vervuilen en die voor een hoog aantal vroegtijdige overlijdens zorgen, ook in ons land.

Men onderzocht verschillende vormen van milieu-impact en de manier waarop ze ons lichaam binnenkomen en hoe ze elkaar versterken en uiteindelijk leiden tot vroegtijdige ziekte en sterfte, heel belangrijk voor onze gezondheid dus. In dat rapport benadrukte het Europees agentschap ook dat een slechte binnenlucht onze gezondheid ernstig schaadt. Die binnenlucht kan worden vervuild door polluenten

die van buitenaf de gebouwen binnendringen maar ook door pollutanten die binnenshuis ontstaan.

We hebben allemaal kennisgenomen van het nieuwe luchtbeleidsplan van de Vlaamse Regering, dat op 25 oktober 2019 goedgekeurd werd. Via de verschillende acties en maatregelen in dit luchtbeleidsplan wil de Vlaamse Regering de luchtkwaliteit buiten verbeteren. Daarbij heeft de regering uiteraard ook aandacht voor de binnenlucht. Door de belangrijke interactie tussen buiten- en binnenlucht dragen de verschillende maatregelen en acties bijvoorbeeld ook bij tot een verbetering van de binnenluchtkwaliteit.

Collega's, in tijden van corona zijn we als beleidsmakers uiteraard allemaal heel erg bezig met het belang van een goede binnenluchtkwaliteit en een goede ventilatie, vooral in scholen en in woningen. We zijn met zijn allen meer thuisgebleven en het is dus belangrijk dat daar meer aandacht naartoe gaat.

Minister, ik had u daarom graag de volgende vragen gesteld.

Hoe evalueert u het bestaand regelgevend kader wat betreft het streven naar een goede, gezonde binnenluchtkwaliteit in zowel residentiële als niet-residentiële gebouwen in Vlaanderen?

Plant u bijkomende acties of maatregelen die leiden tot een gezonde binnenlucht? Zo ja, welke?

Wat is de stand van zaken van dat regelgevend kader voor de uitfasering van oude en vervuilde kachels en open haarden in uitvoering van de kernactie van de Green Deal? Hoe evalueert u de verschillende voorstellen tot aanpak van die uitfasering?

In 2018 startte een campagne om scholen te informeren en te sensibiliseren over de mogelijkheden om een gezonde binnenlucht te verkrijgen na het bouwen en verbouwen. Op welke manier wilt u blijven garanderen dat scholen in hun dagelijkse werking meer rekening houden met een gezonde binnenlucht? Lopen hierover al gesprekken met uw collega Ben Weyts?

In het goedgekeurde luchtbeleidsplan staat specifiek de doelstelling om meer kennis te verwerven over de relatie tussen binnenlucht en buitenlucht. De afgelopen jaren zijn verschillende onderzoeksprojecten uitgevoerd naar de kwaliteit in scholen en woningen. De manier waarop gebouwen worden geventileerd, is een belangrijke invloedsparameter. Wat is de stand van zaken van de geïntegreerde analyse van de beschikbare resultaten om meer informatie te verkrijgen over ventilatie in relatie met de binnen- en buitenluchtkwaliteit?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: We hebben heel wat regelgevende kaders voor wat betreft het nastreven van gezonde binnenlucht, zowel residentieel als niet-residentieel.

Nieuwbouw en grote verbouwingen moeten sowieso voldoen aan de EPB-wetgeving (energieprestatie en binnenklimaat). In die wetgeving zijn vereisten opgenomen over ventilatie die ervoor moeten zorgen dat de binnenlucht voldoende ververst wordt. Voor bestaande gebouwen is er het Binnenmilieubesluit, dat voor een aantal chemische, fysische en biologische factoren richt- en interventiewaarden oplegt om de binnenluchtkwaliteit te garanderen. Daarnaast is er ook federale wetgeving. Ook in de codex welzijn op het werk zijn maatregelen opgenomen, weliswaar om de binnenluchtkwaliteit voor werknemers op peil te houden. Het regelgevend kader geeft dus al heel wat aanknopingspunten voor gezonde binnenlucht.

Naast de regelgeving is het ook erg belangrijk om iedereen correcte en onderbouwde informatie te bezorgen. Daarom voert het Departement Omgeving heel wat onderzoek uit naar binnenluchtkwaliteit. Het gaat om onderzoeken in scholen, woningen, nieuwbouw, renovatieprojecten, enzovoort. Het Departement Omgeving ontwikkelde, in samenwerking met de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), ook een aantal elektronische meetboxen die het binnenmilieu kunnen meten. Momenteel wordt de nieuwste versie van die meetboxen afgewerkt en gekalibreerd door VITO.

Naast deze maatregelen zijn nog enkele andere zaken afgewerkt. Er is de checklist binnenmilieu op school: deze checklist geeft scholen na het invullen een reeks van aanbevelingen om werk te maken van gezonde binnenlucht op school. Er zijn ook technische fiches voor scholenbouwers, waarbij men rekening moet houden met de binnenluchtkwaliteit.

Er is ook een pocket voor scholenbouwers en -verbouwers. De pocket werd ontwikkeld door Netwerk Architecten Vlaanderen (NAV), in opdracht van het Departement Omgeving. Ook daarin staat een overzicht van aandachtspunten om te streven naar gezonde binnenlucht op school.

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) coördineert het Interreg-Project Zuivere Lucht, waar ook het Departement Omgeving actief aan meewerkt. De meetboxen, die ik eerder al heb vermeld, worden daar ingezet bij het ontwikkelen van ventilatiestrategieën voor scholen die langs drukke wegen liggen. Het doel is om voldoende te ventileren en verluchten zonder overlast van verkeersgeluid of vervuilende stoffen die ontstaan door verkeer.

In het voorjaar werden in opdracht van het Departement Omgeving opleidingen georganiseerd door NAV voor architecten en andere bouwprofessionelen. Die opleidingen zijn bedoeld om de kennis te vergroten over hoe rekening te houden met gezonde binnenlucht bij het bouwen of verbouwen van scholen. Op deze opleidingen werd ook de map Bouw Gezond voorgesteld. Deze map bevat thematische fiches over verschillende bouwonderwerpen.

Wat uw derde vraag betreft: zoals ik reeds had aangegeven in mijn antwoord op uw vraag om uitleg van 11 juni 2020 is er in de voorbije periode tussen mijn kabinet en de administratie over dit dossier al overleg geweest. Mijn administratie heeft mij inmiddels concrete voorstellen overgemaakt tot een aanpak van de uitfasering van de oude en vervuilende houtkachels en open haarden. Een overleg met mijn administratie om over dit dossier knopen door te hakken en een beslissing te nemen is gepland voor eind dit jaar.

Het is nog steeds mijn intentie om dit eerst uit te werken en dan voor te stellen aan de Vlaamse Regering. Intussen is het zo dat er ook een tussentijds evaluatierapport van de Green Deal huishoudelijke houtverwarming is. Dat wisten jullie waarschijnlijk al. Dit rapport kan geraadpleegd worden op de website. De tussentijdse evaluatie geeft een uitgebreide stand van zaken van diverse acties maar ook een uitfaseringsactie.

Dan kom ik tot uw vierde vraag. Het Departement Omgeving heeft in het verleden onderzoek uitgevoerd naar de binnenluchtkwaliteit in scholen.

De resultaten van die onderzoeken werden verwerkt in materialen voor scholen, architecten en bouwprofessionelen. Er wordt ook een koppeling gemaakt met Mijn Gezonde School, zodat streven naar gezonde lucht op school opgenomen wordt in het schoolbeleid. Bij alle acties wordt er vanuit het Departement Omgeving ook samengewerkt met het departement Onderwijs, het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (Agion), het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!)

en het agentschap Zorg en Gezondheid, om alles zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen.

In verband met uw vijfde vraag: de elektronische meetboxen waarvan ik reeds sprak, moeten toelaten de relatie tussen binnen- en buitenlucht beter te onderzoeken. Deze boxen worden al ingezet in het project Zuivere Lucht om onderzoek te doen naar de mogelijke ventilatie- en verluchtingsstrategieën voor scholen die in de buurt van drukke wegen liggen. Dit onderzoek is nog niet afgerond. Dit najaar worden nog metingen uitgevoerd met de boxen.

Daarnaast werd er een dataplatform in gebruik genomen om alle data van de boxen te verzamelen en te combineren met buitenluchtmetingen van de VMM en vragenlijsten die gebruikers van de gebouwen waar de boxen staan, moeten invullen. Deze geïntegreerde analyse moet meer inzicht geven in de mogelijke ventilatiestrategieën in scholen bij drukke wegen. De koppeling met andere gegevens is momenteel nog niet afgewerkt, maar daarvoor wordt nog actie ondernomen dit najaar. Er loopt momenteel ook een onderzoek naar de mogelijkheid om filters in te bouwen in ventilatiesystemen om de hinder van houtrook te verminderen. Dit project is momenteel in de opstartfase.

Mevrouw De Vroe, er ligt dus heel wat werk op de plank. Ik denk wel dat we heel wat handvatten hebben voor scholen. Wat de evaluatie betreft: dat is voor eind dit jaar voor huishoudelijke houtverwarming.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord. Ik vond het heel belangrijk om in deze commissie de binnenlucht toch eens ter sprake te brengen. Het is duidelijk dat er heel hard aan wordt gewerkt, en dat er heel wat in onderzoek is. We gaan dat dus zeer zeker blijven opvolgen.

Maar laat ons eerlijk zijn: we hebben het hier in de commissie vooral altijd over de buitenluchtkwaliteit en de koppeling met gezondheid. Vandaar dat ik het toch belangrijk vond om die vraag te stellen, om eens in detail te weten wat er precies lopende is. Want de binnenluchtkwaliteit is momenteel toch zeer belangrijk, en het is ook gekoppeld aan onze goede gezondheid. We gaan dat dus zeker verder opvolgen. Ik heb persoonlijk geen verdere vragen meer, maar ik ga het dossier uiteraard heel nauwgezet blijven opvolgen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik heb een bijkomende vraag. Minister, ik heb gehoord dat u heel wat initiatieven in gang hebt gezet om het probleem voor een stuk aan te pakken. Het zal natuurlijk nooit helemaal opgelost zijn, maar we moeten proberen het zo goed mogelijk op te lossen.

Een element hierin waar ik zelf vaak mee word geconfronteerd, is het feit dat mensen mij contacteren omdat zij last hebben van houtstookrook van de burelen. U hebt er in uw antwoord net naar verwezen. Maar ik zou u eigenlijk willen adviseren om ook met de lokale besturen daarover in gesprek te gaan, om hun handvatten aan te reiken om dat probleem aan te pakken. Als mensen binnenshuis last hebben van de buitenhuisrook van de burelen, dan is dat een probleem dat zij niet opgelost krijgen. En ook de lokale besturen lopen daar heel fel tegen op.

Ik verwacht van u vandaag geen pasklaar antwoord, maar ik zou u wel willen vragen om met de lokale besturen in contact te treden, misschien met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), om dat probleem aan te pakken. Want u hebt het wellicht ook al gemerkt: als je op een koude winterdag buiten rondloopt, is die rook in sommige straten echt niet te harden. Woon er maar eens

langs, zeker als je een nieuwbouw hebt met een ventilatiesysteem, dat die rook naar binnen trekt. Dan is dat voor die mensen echt de hel. Mijn vraag is dus om lokale besturen erbij te betrekken om dat probleem mee te helpen oplossen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik ben blij, minister, dat u niet alleen wijst op het wetgevend of regelgevend kader dat al bestaat en waarin een aantal aanknopingspunten zitten om werk te maken van die gezonde binnenlucht, maar dat u ook wijst op tal van initiatieven buiten dat wetgevend kader. Die initiatieven lopen op dit ogenblik en ze gaan allemaal de goede richting uit, als u het mij vraagt. U vermeldt de meetboxen van het Departement Omgeving en VITO. Daar verwachten we toch wel iets van, want zo kunnen we de ventilatiestrategieën beter ontwikkelen.

Daarnaast is er de uitfasering van de oude en vervuilende kachels. Ik zou bijna zeggen dat dat een oud zeer is, want die lag ook al op de tafel van de vorige Vlaamse Regering. Ik ben dus blij om te horen, minister, dat u het mogelijk acht om nog voor het einde van het jaar daarrond een concreet voorstel te brengen.

Wat toch ook belangrijk is, is de binnenluchtkwaliteit in de scholen. Omdat uw partijgenoot, minister Weyts, daarvoor verantwoordelijk is, is daar ook wel winst te halen. Dat geldt dan voor de scholen, maar kan ook voor andere gebouwen gelden waar veel mensen lange tijd samenzitten. Dat zijn dan gebouwen die ook niet altijd aan de meest performante normen beantwoorden.

Wat ons betreft, hebben wij het gevoel dat hier wel degelijk werk van wordt gemaakt.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, het Vlaamse Gewest heeft zaken opgelegd in verband met verluchting. Het is goed dat we proberen om het comfort binnenshuis zo optimaal mogelijk te maken. Dat is niet alleen goed voor het welzijn, maar ook voor de gezondheid. We leggen voor de verluchting vier systemen op die moeten worden toegepast. Er zijn misschien ook wel systemen bij waarvoor er hier en daar een subsidie wordt verleend. Welke controle is er echter achteraf? Voor woningen hebben we wel een as-builtontest, maar dat is alleen voor de woning en heeft niets te maken met het comfort in de woning. In welke mate voorziet u dat bij die verplichting van verluchting ook een handhaving komt kijken?

U hebt het over houtverbranding. Indertijd werd houtverbranding als biologisch of als hernieuwbare energie naar voren geschoven, maar nu wordt die aan de kant gezet net door die verluchtingssystemen. Men moet wel zien dat men daarin rechtlijnig is.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u voor de verschillende tussenkomsten over de partijgrenzen heen. Iedereen is het eens dat we hier werk van moeten maken en dat we al met heel veel dingen bezig zijn. Voor de open haarden en de vervuilende kachels zal ik op het einde van dit jaar hopelijk een voorstel kunnen uitwerken.

Mijnheer Danen, het klopt dat lokale besturen op dit ogenblik heel weinig of eigenlijk geen instrumenten in handen hebben, buiten dan het concept van abnormale burenhinder. Verder hebben zij geen handvatten of leidraden. Ook dat probleem heb ik meegenomen in die grote oefening zodat lokale besturen toch handvatten krijgen. Ik merk inderdaad ook dat het kabinet hierover regelmatig berichten krijgt. Dat is dus ook opgenomen in het onderdeel houtverwarming van de Green Deal.

Handhaving bij ventilatiesystemen is er niet. Het is de verantwoordelijkheid van de burger om achteraf te checken of die nog voldoende comfort opleveren, maar de burger kan dit wel meenemen in zijn onderhoud van de ketel. We mogen ook wel verantwoordelijkheid leggen bij diegene die het systeem gebruikt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Perdaens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toename van het gebruik van plastic bekerters – 3363 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Op de website van de Openbare Vlaamse Afvalstoffen-maatschappij (OVAM) vinden we het volgende bij de vragen en antwoorden over corona: "Kunnen we nog herbruikbare bekerters gebruiken? Coronavirus COVID-19 heeft geen invloed op het normale gebruik van herbruikbare bekerters. Voor zowel bekerters die door externe firma's worden gereinigd als bekerters die ter plaatse worden afgewassen blijven dezelfde regels gelden.

Bekerters die extern worden afgewassen worden gereinigd in (industriële) wasstraten die de voorschriften rond voedselveiligheid respecteren. Wanneer bekerters ter plaatse worden afgewassen moet zoals gewoonlijk de hygiëne gegarandeerd worden door het gebruik van drinkbaar water, geschikte detergents en een reine werkplek."

We hebben het al eerder gehad over de toename van wegwerpbekerters door de coronacrisis, of liever over de algemene toename van wegwerpplastic. Organisatoren van festivals en andere activiteiten beginnen op dit ogenblik na te denken over wat ze volgend jaar of zelfs dit jaar nog opnieuw kunnen doen. Er worden opnieuw sportwedstrijden en dergelijke meer georganiseerd. De organisatoren moeten daarbij nadenken over het al dan niet gebruiken van wegwerpbekerters.

In kantines, jeugthuizen en cafés, plaatsen waar vroeger geen plastic bekerters werden gebruikt, zien we nu her en der deze bekerters toch verschijnen. Velen kijken naar de richtlijnen die Horeca Vlaanderen op zijn website meegeeft. Ze geven drie opties: wegwerpbekerters, flesjes met een rietje, of glazen die je op 60 graden afwast. Dat laatste blijkt niet altijd evident, zeker niet voor kantines, jeugthuizen en cafés, waardoor eerder voor de eerste of tweede optie wordt gekozen.

Zijn er cijfers beschikbaar die staven dat plastic wegwerpbekerters opnieuw meer gebruikt worden? Welke mogelijkheden zien de OVAM en u om zoveel mogelijk organisatoren of uitbaters te overtuigen om toch voor herbruikbare bekerters te kiezen? Op welke manier wordt er in de toekomst een sensibilisering gepland voor uitbaters of voor organisatoren van festivals?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Hierover zijn op dit ogenblik geen exacte cijfers beschikbaar. Sinds de aanvang van de pandemie krijgen we van lokale besturen, horeca-uitbaters en eventorganisatoren wel veel vragen over hygiëne en veiligheid.

Ik wil ook zeker benadrukken dat er overleg is geweest tussen de OVAM en het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV), en dat daaruit blijkt dat de herbruikbare bekerters volledig gelijkgesteld kunnen worden aan glazen. Er is geen enkel wetenschappelijk bewijs op dit moment dat zou aangeven dat het

virus langer leeft op een herbruikbare beker dan op glas. De regels zijn dus niet strenger voor die bekerv, maar ze moeten op de correcte manier afgewassen worden, zoals ook voor de covidcrisis al het geval was. Zo moet er bijvoorbeeld met heet water afgewassen worden.

Uw tweede vraag, in welke mogelijkheden we voorzien om zoveel mogelijk organisatoren of uitbaters te overtuigen om toch voor herbruikbare bekerv te kiezen, verwijst naar het ministerieel besluit van 5 juni 2020. In navolging daarvan zijn een generieke gids, sectorgidsen en protocollen opgesteld om een veilige heropstart van de sectoren en activiteiten tijdens corona te verzekeren. Deze draaiboeken beschrijven minimale preventiemaatregelen en zijn een voorwaarde voor de heropening van de ondernemingen. Een aantal materialen voor eenmalig gebruik worden hierin expliciet aangeraden zoals 'wegwerpbare flesjes en individuele wegwerpschotels'. Bovendien stellen we vast dat organisaties vaak verder gaan dan wat er in de sectorgidsen staat om 'zeker te zijn dat de hygiëne gegarandeerd is', zonder dat hier wetenschappelijke basis voor is. Daarom kaart de OVAM de herformulering aan van preventierichtlijnen rond artikelen en verpakkingen voor eenmalig gebruik in de federale en Vlaamse sectorgidsen en protocollen. Veilige, maar duurzame alternatieven moeten in de gidsen ook aanbevolen worden, naast materialen voor eenmalig gebruik.

Het COVID Event Risk Model en COVID Infrastructure Risk Model, allebei eventscans die organisatoren helpen met de organisatie van een covidveilig event, verwijzen naar een directe link van de OVAM met de veelgestelde vragen over duurzame events.

De OVAM blijft ook inzetten op het correct informeren van burgers, lokale besturen en privéorganisatoren via telefoon, mail en website. De OVAM zal via een perscommuniqué de veiligheid van herbruikbare materialen aan het brede publiek kenbaar maken. Ook zoeken mijn diensten, zoals ik al aangaf, samenwerking met het FAVV en wetenschappelijke instellingen die werken rond transmissie van het virus. Uit de beschikbare info blijkt dat hergebruik zoals voorheen evenwaardig is zolang de hygiënevoorschriften gevolgd worden. COVID-19 brengt dus de VLAREMA-bepalingen (Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen) rond herbruikbare cateringmaterialen voor evenementen en lokale overheden niet in het gedrang, en kan in geen geval aangegrepen worden om in uitzonderingen te voorzien op de wetgeving.

Uw derde vraag gaat over op welke manier sensibilisering wordt gepland. De OVAM werkt permanent rond verduurzaming van evenementen, waaronder het goed gebruik van de herbruikbare beker. Op 12 november staat een online netwerkevent gepland rond herbruikbare cateringmaterialen voor lokale besturen. De invloed van COVID-19 komt uitgebreid aan bod. In het voorjaar van 2021 herneemt de OVAM dit event, bij voorkeur live indien de maatregelen het toelaten, voor lokale besturen en de hele sector van eventorganisatoren. Voorts is in 2021 een nieuwe website voorzien met uitgebreide informatie rond herbruikbare cateringmaterialen die ter beschikking zal staan van elke organisator.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Ik ben heel erg blij dat, ondanks dat er geen cijfers beschikbaar zijn, wat ik natuurlijk begrijp, de OVAM, en u natuurlijk, de problematiek ernstig nemen en daar ook zeker en vast op blijven inzetten. Het is goed dat er zoveel werk van gemaakt wordt. Deze week nog kwam ik bijvoorbeeld te weten dat een gemeente in Vlaams-Brabant een evenement of een activiteit wel kon toestaan, maar dan werd de organisator verplicht om kartonnen wegwerpbekerv te gebruiken om de veiligheid en hygiëne te kunnen garanderen, terwijl de infrastructuur toelaat om daar af te wassen.

Het is maar om te zeggen: de lokale overheden hebben deze boodschap inderdaad nog niet volledig gekregen. Wanneer u dan aangeeft dat de OVAM blijft communiceren via telefoon, mail en website en men gaat dan dat online netwerkevenement organiseren, dan stel ik me ergens de vraag of er misschien nog ruimte is om een heel gerichte proactieve communicatie te doen in de richting van de lokale besturen om hun echt wel duidelijk te maken dat, indien de veiligheids- en hygiënevoorschriften die voordien ook al golden, gerespecteerd worden, herbruikbaar zeker en vast een optie blijft – kwestie van niet nadien een inhaalmanoeuvre te moeten gaan doen, eenmaal de coronacrisis voorbij is. Is dat een optie?

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik kan alleen maar beamen dat de vraag van mevrouw Perdaens heel terecht is en ik heb van u daarnet ook vernomen dat er geen cijfermateriaal ter beschikking is, maar ik denk dat we inderdaad met zijn allen kunnen vaststellen dat we toch wel een verschuiving zien naar opnieuw meer wegwerpmateriaal. Ik denk dus inderdaad dat een sensibiliseringscampagne in de richting van de horeca en van de lokale besturen zeker een meerwaarde kan betekenen in dezen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega De Vroe, inderdaad, we hebben geen exacte cijfers, maar ik denk inderdaad, aan de hand van de mails die wij krijgen, dat er wel opnieuw meer wegwerpmateriaal wordt gebruikt. Lokale overheden moeten voor alle duidelijkheid voldoen aan de VLAREMA-bepalingen, en er kan dus geen sprake zijn, mevrouw Perdaens, van ineens wegwerpmateriaal te gebruiken of te adviseren. Ik ga zeker kijken wat ik kan doen naar specifieke communicatie boven op wat we hadden gepland naar lokale besturen toe. Als het niet duidelijk is, dan willen we daar wel nog eens naar kijken. Dat is geen probleem.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Feya Perdaens (N-VA): Heel erg bedankt, mevrouw de minister. We zien in heel veel sectoren dat wegens COVID-19 mensen inventief en vernieuwend te werk gaan. Dit is zeker een mogelijkheid om aan te grijpen. Het slechtste wat er ons kan overkomen, is dat we met de afvalproblematiek achteruitgang zouden boeken door de coronacrisis. U gaf het al meermaals aan, en u hebt daar helemaal gelijk in, dat dit geen excuus is om stappen achterwaarts te zetten voor wat betreft onze doelstellingen. De wetenschap dat het herbruikbaar materiaal, bij correct gebruik uiteraard, even veilig is als wegwerpmateriaal, is daarbij ongelooflijk belangrijk. Die communicatie, en zeker ook de aanpassing van de sectorgidsen, zal daarbij essentieel zijn. Ik kijk alvast uit naar de boodschap die bij de lokale besturen en alle andere belanghebbenden terechtkomt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Van den Heuvel aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de locatie en het kwaliteitsniveau van verdichtingsprojecten – 3382 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Gweny De Vroe

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): We weten allemaal dat het heel belangrijk is om onze schaarse open ruimte te vrijwaren, dat we meer moeten doen met de ingenomene ruimte om zo de bevolkingsgroei op te vangen. Dit is ook de kompasrichting die in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen wordt aangegeven: meer doen met minder ruimte. Dat wil zeggen dat we moeten evolueren naar meer compacte

woongelegenheden, maar ook te midden van een grotere kwalitatieve collectieve ruimte. Een hoger aantal meergezinswoningen moet dus een antwoord bieden op de bevolkingsgroei en de gezinsverdunding. We zien, onder meer in de statistieken van Statbel dat systematisch meer bouwvergunningen worden gegeven voor appartementen dan voor eengezinswoningen. Zo kwamen er in tien jaar tijd, sinds 2009, in België ongeveer 338.000 appartementen bij. Dat is bijna volledig op het conto van Vlaanderen te schrijven.

Uit die cijfers blijkt ook dat zowat 40 procent van de nieuwe appartementen in de centrumsteden wordt gebouwd. En we zien daar wel een klein beetje een verschil tussen bijvoorbeeld Mechelen en Leuven, waar men zegt dat er nog wel een aantal appartementen bij mogen komen, en steden zoals Turnhout en Roeselare, waar men aangeeft voldoende appartementsgebouwen te hebben.

Ook in kleinere gemeenten is er een zekere 'appartementisering'. Zo telde de doorsnee gemeente in het buitengebied een kleine twintig jaar geleden net geen 6 procent appartementen; vorig jaar was dat al opgelopen tot bijna 12 procent.

De verdichting is er dus, en dan zou je denken, die trend zit goed – en dat is eigenlijk ook wel zo –, maar ik denk ook dat we de randomgeving in het oog moeten houden. En dan rijzen er twee belangrijke vragen: gebeurt de verhoging van ruimtelijk rendement ook op de juiste plaats en gaat deze toename van appartementen ook gepaard met een toename van een kwalitatieve publieke belevingsruimte voor de bewoners, die dus dichter bij elkaar komen te wonen?

Minister, kunt u op basis van de beschikbare cijfers of kaarten detecteren of de toename van het ruimtelijk rendement zich ook voordoet op de juiste plekken conform de locatiecriteria van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)?

Gaat de verdubbeling van het aantal appartementen in de gemeenten in het buitengebied ook samen met een verhoging van de kwaliteit van de publieke ruimte? Dat geldt niet alleen voor de gemeenten in het buitengebied, maar ook voor de centrumsteden. Beschikt u over indicatoren om de leefkwaliteit bij de verhoging van ruimtelijk rendement te monitoren. Hoe doet men dat?

Met welke handvatten en middelen wilt u vanuit Vlaanderen sturing en ondersteuning geven aan de lokale besturen om de doorwerking van de bouwshift op de juiste plekken en met voldoende kwaliteit te stimuleren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Van den Heuvel, zoals u weet, hebben we samen met de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) de afgelopen jaren diverse indicatoren berekend die bijdragen aan het meten van het ruimtelijk rendement. Die staan ook uitgebreid beschreven in het Ruimterapport Vlaanderen. Bij de nulmeting voor toestandjaar 2013 bedroeg de oppervlakte ruimtebeslag 443.253 hectare: 32,5 procent van het Vlaamse grondgebied. Voor toestandjaar 2016 bedroeg de oppervlakte ruimtebeslag 450.229 hectare, of 33,0 procent. Er is tussen 2013 en 2016 dus zo'n 7000 hectare aan ruimtebeslag bij gekomen. Dit komt overeen met een gemiddelde groeisnelheid van ongeveer 6,4 hectare per dag. Als we kijken naar meer gedetailleerde cijfers over het ruimtebeslag, zien we dat het ruimtebeslag in of nabij een lint ongeveer met 4,3 procent is toegenomen in diezelfde periode. In de kernen nam het ruimtebeslag slechts met 1 procent toe.

Mijn administratie verwerkt momenteel nieuwe, meer gedetailleerde cijfers over de toename van het ruimtebeslag en de spreiding van nieuwe woningen of meergezinswoningen in de steden en de kernen. Een ietwat complexere oefening koppelt die gegevens uit het Omgevingsloket ook aan de knooppunten uit de VITO-kaart. Op dat moment moet het volgens mij mogelijk zijn om na te gaan of en hoeveel vergunningen

verleend worden binnen ruimtebeslag of binnen locaties met een goede knooppuntwaarde en zeer goede voorzieningen. Details kan ik hier dus nog niet geven.

Dat er ook in de kernen van het buitengebied meer verdichtingsprojecten en meer appartementen komen, hoeft op zich niet slecht te zijn, want ook in de kernen van het buitengebied kan er verdicht worden. Het is nooit de bedoeling geweest om enkel te verdichten in de grote steden, maar dus ook in de kernen van het buitengebied. En in die kernen en dorpen is verdichting perfect op zijn plaats. We moeten ook in die kernen inzetten op een kwalitatief en divers woonaanbod; voorzieningen, winkels en activiteiten; ruimte voor de fiets en openbaar vervoer; en een aantrekkelijk openbaar domein.

Objectieve parameters om de leefkwaliteit bij verhoging van het ruimtelijk rendement te meten, bestaan momenteel niet. De ruimtelijke context waar vandaag verdichtingsprojecten plaatsvinden, is trouwens ook heel divers. Een stad of een kern die op wandelafstand van een groot natuurgebied of bos ligt, is totaal anders dan een kern waar geen groen op wandelafstand ligt. Dat biedt ook net meer of minder mogelijkheden om te gaan verdichten. Trouwens, verdichten, in de kernen van zowel het binnengebied als het buitengebied, betekent natuurlijk niet dat men geen enkele ruimte meer moet laten voor groen, kleine bosjes of openbaar domein. Ik wil dat ook nog wel eens benadrukken, omdat ik bij lokale besturen nog altijd vaststel dat men 'verdichten' sensu stricto interpreteert. Ook in kernen moet het mogelijk zijn om wat natuur en groen over te houden.

Wat uw derde vraag betreft, zet Vlaanderen, in overleg met het Netwerk Architecten Vlaanderen (NAV) goede projecten in het zonnetje, bijvoorbeeld op www.ruimtelijkrendement.be. We werken ook samen met pilootgemeenten die een beleid uitwerken rond de opgaven van het BRV en we ondersteunen lokale besturen die advies vragen.

Uiteraard zullen de beleidskaders van het BRV belangrijk zijn voor de operationalisering van de strategische visie, die zowel zal focussen op het vrijwaren van de open ruimte als het stimuleren van slimme verdichting. Regelgeving zal zowel versoepeld als verstrengd moeten worden om de bouwshift in verordenende instrumenten vast te leggen. Ik verwijs naar de wijzigingen aan de regelgeving, die reeds in 2018 zijn doorgevoerd, om een rendementsverhoging mogelijk te maken, bijvoorbeeld om flexibeler om te kunnen gaan met voorschriften van oude verkavelingen en bijzondere plannen van aanleg (BPA's).

Elk nieuw project, elke ingreep in onze ruime, moet leiden tot een betere omgevingskwaliteit. De gemeenten hebben een belangrijke verantwoordelijkheid op dit punt. Zij kunnen bij aanvragen voor concrete projecten in dialoog gaan met de ontwikkelaars omwille van een betere omgevingskwaliteit. Dit kan in overleg of dit kan via het opleggen van stedenbouwkundige lasten, waarbij een vergunningverlenende overheid lasten kan koppelen aan een vergunning. Met deze lasten kunnen bijvoorbeeld kwaliteitsverhogende ingrepen opgelegd worden in en rond een project, bijvoorbeeld voor extra groen. Dit komt niet alleen het algemeen belang ten goede, maar ook de kwaliteit van het project zelf.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Minister, bedankt voor het antwoord. Wat mijn eerste vraag betreft, zegt u dat u ermee bezig bent. Ik weet ook dat er regelmatig een ruimterapport wordt uitgegeven. Maar ik vind het wel een belangrijke vraag. Een verhoging van het ruimtelijke rendement is goed, de trend zit goed, maar zoals ik in mijn inleiding al zei, is het heel belangrijk dat dat op de juiste plaats gebeurt. Ik denk dat het mogelijk moet zijn om dat te meten, om dat te monitoren, en ik zou dan ook willen vragen om ons op de hoogte te stellen, zodra de administratie daar meer details over heeft.

Ik weet niet wat de juiste plandatum is voor het volgende rapport, maar ik zou toch willen vragen om daar aandacht voor te hebben. Verhoging van ruimtelijk rendement is één, maar het moet op de juiste plaats gebeuren. Ik denk dat er datamogelijkheden beschikbaar zijn om dat ook te monitoren en in het oog te houden, dat die verdichting dus op de juiste plekken in Vlaanderen gebeurt, namelijk in steden en in goed uitgeruste kernen in het buitengebied.

De verhogingen van de kwaliteit hangen inderdaad van verschillende factoren af. Minister, ook daar zou ik willen vragen om dat goed te monitoren en daarvan een prioriteit te maken, ook naar de richtlijnen toe voor de lokale besturen.

Ik kijk uit naar meer gegevens en dat de administratie dus wordt aangemoedigd om die ook op relatief korte termijn ter beschikking te stellen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u voor de vraag, collega Van den Heuvel.

Het is inderdaad een zeer belangrijke problematiek. We zien toch wel dat de lokale besturen daar ook mee worstelen. Ik heb het dan over het voorzien van voldoende ruimte in en rond de verdichtingsprojecten: lokale besturen worstelen met wat kwalitatief is en wat niet kwalitatief is. Het zou inderdaad zeer goed zijn als daar een leidraad komt en daar ook een toetsing aan de realiteit komt. Wij steunen die vraag zeker en dringen er ook op aan dat er actie rond ondernomen wordt. Lokale besturen zijn nu volop bezig aan het verdichten, maar het inplanten en het verdichten van die kernen, dat doe je voor jaren; nadien kun je het niet meer ongedaan maken. Het is dus belangrijk om dat nu op de juiste manier te doen.

Ik heb daarbij nog een tweede vraag, eigenlijk een beetje een omgekeerde vraag. We zien ook heel wat oude verkavelingen waar van verdichting helemaal geen sprake was, en waar het nu wel de bedoeling is om op de goedgelegene oudere verkavelingen meer verdichting mogelijk te maken. Minister, u verwees naar de versoepeling van de verkavelingsvoorschriften, het feit dat men vijftien jaar oude voorschriften naast zich neer kan leggen en op die manier kan verdichten. Hebt u er op een of andere manier zicht op of die regel wordt ingeroepen en bestaat daar een evaluatie van? Is dat voldoende effectief? Hebben de lokale besturen daarmee voldoende tools in handen om verdichting ook in goedgelegene oude verkavelingen mogelijk te maken? Plant u daar initiatieven om dat nog meer te stimuleren en daar een mooi pilootproject rond op te zetten?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Verdichting is alom aan de gang. Er zijn voldoende steden en gemeenten die daar al op een heel goede manier mee bezig zijn. Bij de niet-ontvoogde gemeenten heeft Vlaanderen natuurlijk iets meer impact, maar bij de ontvoogde gemeenten denk ik dat ze toch wat meer autonomie hebben. Dat is misschien ook goed, maar we moeten ook zien dat we aan de aannemers of ontwikkelaars die de verkavelingen uitvoeren, ook het perspectief bieden – ik wil ze daarom nog niet in verdediging nemen. Dat wil zeggen dat we duidelijke afspraken moeten hebben, dat zij ook weten waar ze aan toe zijn, dat er zowel voor de lokale overheden als voor de ontwikkelaars zaken zijn waarvan ze op voorhand zeker zijn dat ze goedgekeurd gaan worden, of afgekeurd. Alles wat we nu neerplanten, alles wat we nu bouwen, is – neem ik aan – toch voor meer dan vijftig jaar, dat moet dus wel de tand des tijds doorstaan.

Ook de lokale overheden moeten voldoende op de hoogte zijn en er moet ook nagekeken worden of zij al dan niet het BRV goed volgen.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Het is inderdaad een interessante vraag. Er is hier al veel over gezegd. Ik denk dat iedereen dezelfde principes deelt, over alle partijen heen: slim verdichten, dus vooral in de kernen van steden, of ook in de kernen van dorpen, maar niet langs die linten, geen verdere verlinting.

De heer Van den Heuvel legde in zijn vraag enorm de nadruk op de kwaliteit van de omgeving bij verdichting, dus extra groen enzovoort. Ik denk dat het ook belangrijk is dat we de woonkwaliteit zelf ook bewaken. Minister, denkt u daarvoor aan extra ondersteuning van lokale besturen, bijvoorbeeld modelsjablonen van inhoud voor stedenbouwkundige verordeningen wat betreft parkeerplaatsen opleggen, plaatsen voor autodelen opleggen, collectieve afvalstraatjes, al die zaken die het wonen op zich in zo'n verdichtingsproject wat kwaliteit moeten geven? Dat was mijn bijkomende vraag. Voor de rest is er al heel veel gezegd, dat ga ik niet herhalen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Er zijn collega's in de commissie die om de zoveel tijd proberen die ruimtetoeslag aan mij toe te schrijven. Ze moeten dat vooral doen. Ik denk dat dat geen correcte manier van werken is. De oppositie mag voor mijn part heel scherp zijn, maar het moet correct zijn. Ik lees soms wel stukken die dan over het beleid uit het verleden gaan, maar dat dan geheel in mijn schoenen wordt geschoven. Nogmaals, ik houd daar niet van. Juist oppositie voeren is ook respect hebben voor elkaar, waar sommigen hun mond toch vol van hebben. Ik wou toch vragen dat dat op een correcte manier gebeurt in de toekomst.

Voor alle duidelijkheid, de beleidskaders die we gaan maken, gaan geen regelgeving opleggen. Ze zullen wel een kader geven aan gemeenten om het gemakkelijker te maken om te interpreteren wat zij onder kernversterking zien en wat niet.

Collega Pieters, alle gemeenten zijn ontvoegd, voor alle duidelijkheid. Alle gemeenten zijn ook autonoom. Ik denk dat ze het echt niet zouden pikken als ik zou zeggen wat ze in hun omgevingsvergunning moeten opnemen. Ik heb dit ook aan verschillende lokale besturen gezegd: men moet natuurlijk wel de moed hebben en het lef om soms ook wel te zeggen dat men in het kader van een goede ruimtelijke ordening en van kwaliteit dit niet gaat doen. Bijvoorbeeld op een plek waar men een woonzorgcentrum heeft met heel veel oude mensen, appartementen met veel jonge gezinnen: dat is nu wel een plek die men gaat behouden voor meer natuur, om bankjes te zetten. Ik zie vandaag helaas nog heel wat lokale besturen die het daar moeilijk mee hebben, die daar niet aan kunnen weerstaan. U moet weten dat de gemeenten voor ongeveer 90 procent beslissen over dat ruimtebeslag. Ze hebben daar een heel grote verantwoordelijkheid. Men weet heel goed waar men naartoe wil gaan, wat we zien in het kader van kernverdichting in een binnen- of buitengebied. Elke omgevingsvergunning moet beoordeeld worden op kwaliteit en goede ruimtelijke ordening. Ik blijf dat zeggen. Dat is ook een vergissing die er heerst: niemand heeft recht op een vergunning.

Sommige burgemeesters denken dat, maar dat is niet het geval. Het kan zijn dat ontwikkelaars of bepaalde instellingen eigenaar zijn van bepaalde gronden. Men moet daar een vergunning voor indienen. Maar voor alle duidelijkheid: niemand heeft recht op een vergunning. Ik wil dus nogmaals wijzen op de verantwoordelijkheid van heel wat lokale besturen. Ik zit zelf ook in een gemeenteraad. Ik zie daar wel wat zaken passeren waarvan ik denk dat ze niet de goede manier weerspiegelen om om te gaan met onze ruimtelijke context. Gelukkig zijn er lokale besturen die wel het goede voorbeeld geven en die de open ruimte vrijwaren. Ik hoop dat de beleidskaders die we aan het uitwerken zijn en die een raadgevende regelgeving zullen vormen, het gemeenten wat gemakkelijker zal maken. Elke omgevingsvergunning zal door een lokaal bestuur beoordeeld worden. Ik zal die vergunning zelf niet moeten geven.

Zodra we de nieuwe gegevens hebben, wil ik die uiteraard bespreken in de commissie. Misschien is het wel nuttig om die te laten toelichten door het Departement Omgeving zodat de parlementsleden vragen kunnen stellen. Ik denk namelijk dat het heel belangrijk is dat iedereen een goede kennis ter zake heeft zodat men goed weet waarover men spreekt en oplet met wat men beweert in de media.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Dank u wel, minister. Ik sluit me graag aan bij uw laatste woorden. Dat was ook de reden voor mijn vraag: met kennis van zaken praten over deze belangrijke problematiek. Dat wil zeggen dat we moeten loskomen van algemeenheden en mooie principes en daadwerkelijk de zaak moeten monitoren. Dat was de reden voor mijn vraag. Ik dacht dat het een verworvenheid was dat iedereen, over alle partijgrenzen heen, stond achter een verplichting op een kwalitatieve manier. Mevrouw De Coninck, dat gaat dan natuurlijk niet alleen over voldoende groen en een aangename publieke ruimte maar ook over woonkwaliteit. Voor de vakantie heb ik daarvoor een aantal suggesties gedaan aan de minister en heb ik vragen gesteld over e-auto's, laadpalen en efficiënte afvalcontainers. Dat vind ik allemaal belangrijk. Maar zoals u zegt, minister, moeten we met kennis van zaken spreken en niet in algemeenheden blijven hangen. Dan zijn monitoringscijfers over die trend heel belangrijk. Zit die trend juist en op de juiste plaats? Daarom mijn vraag en mijn aanmoediging om uw administratie aan te zetten om ons de juiste cijfers te geven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Van den Heuvel aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over efficiënt en klimaatbestendig oppervlaktewaterbeheer – 3383 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Voorzitter, mijn vraag gaat over het oppervlaktewaterbeheer. We weten allemaal dat Vlaanderen een heel fijnmazig oppervlaktewatersysteem kent: van grote, bevaarbare waterlopen tot talloze kleine beken en wacht- en bufferbekkens. 24 procent van Vlaanderen is waterrijk. Ik denk daarom dat een integraal beheer van die watergebieden onontbeerlijk is, temeer omdat de klimaatverandering – zoals we allemaal weten – de toestand nog delicateser maakt en de noodzaak tot een degelijk beheer verhoogt.

Ons waterbeheer is, zeker vergeleken met Nederland, nogal versnipperd. We hebben De Vlaams Waterweg, de Vlaamse Milieumaatschappij, gemeenten en provincies, bekkenbesturen, Polders en Wateringen die zich allemaal in het beheer van het watersysteem bewegen. Daarom staat in het Vlaams regeerakkoord dat een hervorming overwogen wordt. Daarover heb ik een aantal vragen.

Wat is de stand van zaken inzake de beoogde hervorming van het waterbeheer in Vlaanderen, minister? Hebt u op dat vlak al stappen gezet?

Welke instantie maakt de analyse van de huidige situatie? Door wie laat u zich adviseren voor die hervorming?

Tot slot heb ik nog een vraag over polders en wateringen. Dat zijn volgens ons goed werkende instanties, zeker in mijn provincie. Kleinere besturen doen het op het vlak van efficiëntie wat minder goed. Daarom willen we dat instrument

versterken, bijvoorbeeld door een hervorming, eventueel ook door een hervorming van de financiering, zoals in het regeerakkoord staat. Wat is uw mening daarover?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Het klopt helemaal dat een belangrijke doelstelling van het regeerakkoord is om de versnippering in het waterbeheer weg te werken. Ook de problematiek van droogtebeleid en waterbeleid vraagt om slagkrachtige waterbeheerders om het risico op overstromingsschade zowel als droogte maximaal te voorkomen. Ook voor de realisatie van de ecologische doelstellingen in uitvoering van de Europese kaderrichtlijn Water is dit noodzakelijk.

Voor het zomerreces keurde de Vlaamse Regering de Blue Deal goed. Daarin werden afspraken opgenomen om de versnippering in het waterlandschap weg te werken. Dat is volgens mij noodzakelijk om de ambitieuze doelstellingen van de Blue Deal in de praktijk te realiseren. Ik ben dan ook verheugd dat de Vlaamse Regering daarvoor bijna een half miljard euro vrijgemaakt heeft. Ik denk dat die hoeveelheid middelen ongezien is op het vlak van waterbeleid en droogteproblematiek, om Vlaanderen voor te bereiden op de droogteproblematiek en om ruimte te geven aan water.

De Vlaamse Milieumaatschappij heeft in nauwe samenwerking met de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG), de Vlaamse Vereniging van Polders en Wateringen (VVPW) en de provincies een analyse opgemaakt en verschillende opties opgelijst om de versnippering bij het beheer van de onbevaarbare waterlopen weg te werken. Ik wil beklemtonen dat de verschillende actoren in dezen dus niet alleen reeds geconsulteerd zijn maar ook actief betrokken werden. Mijn kabinet telt ook deskundige raadgevers op het vlak van waterbeleid, collega Van den Heuvel. Ik wil nu op korte termijn samen met de Vlaamse Regering keuzes maken en een beslissing nemen over het vervolgtraject.

Met betrekking tot de polders en wateringen zie ik vier prioritaire knelpunten die echt aangepakt moeten worden tijdens deze legislatuur, en liefst zo snel mogelijk. Dat is een huzarenstukje dat niet gemakkelijk te verwezenlijken is. Dat kent historisch misschien zijn oorsprong in de middeleeuwen – dat is me niet duidelijk. Ik kan daar niet bij – dat ligt misschien aan mij.

Er zijn dus vier prioritaire knelpunten. Ten eerste is het regeerakkoord duidelijk: de afspraak is gemaakt om de belastingbevoegdheid van de polders en wateringen af te schaffen. Dit lijkt mij niet meer dan logisch. Ook de Vlaamse ombudsman had dat in 2013 reeds als aanbeveling opgenomen. De polders en wateringen zijn de enige instanties die naast de gemeentes en de provincies, en naast de Vlaamse en federale overheid, belastingen kunnen innen. De inning via deze kleine besturen verloopt bovendien helemaal niet efficiënt. Eigenlijk is het hallucinant dat zij belastingen kunnen heffen. Ik weet niet of de collega's in het parlement daarbij stilstaan, maar dat is zeer bizar. Dat zal wellicht ook zijn historische redenen hebben. Maar het regeerakkoord is daar duidelijk over.

Ten tweede blijkt uit de conceptnota dat er momenteel nog 59 polders en wateringen zijn. Slechts 4 polders en wateringen beheren een oppervlakte groter dan 20.000 hectare. 48 polders en wateringen beheren een oppervlakte kleiner dan 10.000 hectare. Er zijn zelfs nog 13 polders en wateringen die minder dan 1000 hectare beheren. Het is dan ook duidelijk dat de versnippering van het waterbeheer het grootst is bij de polders en wateringen. Een efficiënt en modern waterbeheer is voor dergelijke kleine besturen niet meer haalbaar.

Drie: de huidige wetgeving voor de polders en wateringen, die sterk verouderd is, zorgt er ook voor dat de particuliere belangen van eigenaars te sterk kunnen wegen

bij de samenstelling van de bestuursorganen en dat niet steeds alle belangen van het integraal waterbeleid voldoende evenwichtig aan bod komen.

Ten vierde zit het toezicht op de polders en wateringen versnipperd over de provincie, de gouverneur en de Vlaamse overheid. Het is duidelijk dat dat ook geen efficiënte manier van werken is.

Ik zal binnenkort aan de Vlaamse Regering een voorstel doen om deze knelpunten weg te werken. Er is veel te lang gewacht om de versnippering in het waterbeheer weg te werken. Ik denk we het erover eens zijn dat we dit niet langer voor ons kunnen uitschuiven. Een voorstel over de polders en wateringen zal dan ook deel uitmaken van een voorstel over de reorganisatie van de oppervlaktewaterbeheerders dat ik binnenkort ook aan de regering zal voorleggen. Dat komt er dus ook aan, collega Van den Heuvel. Ik denk dat we dat ook echt moeten doen. Ik heb dat in het verleden in de commissie ook gezegd: in het verleden heeft Jan en alleman zich wat gemoeid met het water in Vlaanderen, het is ongelooflijk. Ik denk dat Vlaanderen zich daar wat te weinig mee moet.

Vlaanderen is binnen de OESO-landen het land met de vierde laagste waterbeschikbaarheid. We staan echt voor een heel grote uitdaging, zowel voor de huishoudens, de natuur als de landbouw. We moeten daar vanuit Vlaanderen toch efficiëntie in doorvoeren en de lakens naar ons toe trekken. Dat probeer ik ook te doen, vooral omdat ik binnen vier jaar toch een goed waterbeleid wil hebben, zodat we voldoende water hebben in Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk inderdaad dat dat een bekommernis is die ook duidelijk in het regeerakkoord staat. Daarom vraag ik ook naar deze stand van zaken, en naar de mate waarin u het voorbije jaar werk hebt gemaakt van de rationalisering, de hervorming van het waterbeheer in Vlaanderen. Ik denk dat een hervorming daar inderdaad op zijn plaats is, zeker als je dat vergelijkt met Nederland.

Ik noteer ook dat de belastingbevoegdheid voor polders en wateringen wordt afgeschaft, wat ook in het regeerakkoord staat. Wat er niet in staat, is dat polders en wateringen opgeheven worden. Ik denk dat heel wat polders en wateringen heel nuttige instrumenten zijn en uitblinken in terreinkennis. Maar ik ben het er wel mee eens dat er een zekere rationalisering kan gebeuren bij een aantal polders en wateringen. De kleinere beschikken wellicht ook over minder efficiënte middelen, qua materiaal en qua human capital. Het is wellicht aangewezen dat daar een fusieoperatie gebeurt; dat kan een uitweg zijn om kleinere polders en wateringen te laten opgaan in grotere gehelen, die in het verleden wel al hun nut en hun terreinkennis hebben bewezen in het beheer van ons watersysteem.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik dank u voor uw antwoord. Minister, ik stel vast dat u de analyse maakt die al veel mensen hebben gemaakt: ze zijn met te veel, de polders en wateringen. Ze beheren te kleine gebieden en de belastingbevoegdheden zijn een relict uit het verleden. En ik denk dat ik het daar wel mee eens kan zijn.

Maar wat mij niet duidelijk is, is wat u daar nu concreet mee gaat doen. Gaat u ze louter laten fuseren, en daar blijft het dan bij, of gaat u meer doen dan dat? Het lijkt mij wel belangrijk om een perspectief te geven. Ik ben het er ook mee eens dat we meer moeten samenwerken, en dat Vlaanderen de bevoegdheden op het vlak van water misschien naar zich toe moet trekken. Maar ik zou graag van u weten wat u concreet gaat doen rond die polders en wateringen. Want de krijtlijnen

uitzetten, dat hebben veel voorgangers ook al gedaan, maar wat is de volgende stap? Ik ben ervan overtuigd dat u die zult zetten, maar kunt u op dat vlak al een tipje van de sluier oplichten?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Die versnippering van het waterbeheer is een duidelijke problematiek. Ik denk dat u het terecht aanhaalde dat iedereen zich daar al mee heeft beziggehouden, en dat dat niet meteen op de meest efficiënte manier gebeurt. Die rationalisering kan ons minstens kostenefficiëntie en kwaliteit bijbrengen.

Onlangs stelde ik naar aanleiding van de overdracht van het waterbeheer van de laatste Limburgse gemeenten aan de provincie Limburg nog een vraag naar alle beheerders. En daarin zie je die versnippering ook. Ik vroeg mij ook af of u, naast de polders en wateringen, ook verder zult bekijken of meer gemeentes hun waterbeheer kunnen overdragen aan bijvoorbeeld provincies of andere instellingen, naar analogie met Limburg.

Ik denk ook dat de klassering van de waterlopen te herbekijken is. Naargelang de klassering is er immers een andere beheerder. Het zou goed zijn om de oefening te maken naar het klasseren en declasseren van waterlopen. In de praktijk zien we nu dat waterlopen soms bevaarbaar geklasseerd zijn, en twee meter verderop onbevaarbaar. Het gevolg is dan dat er voor die waterloop twee verschillende beheerders zijn. Dit herbekijken lijkt mij ook nodig en nuttig. Minister, neemt u dit ook mee op in uw plan? Alvast bedankt voor de antwoorden.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Minister, collega's, ik was een klein beetje verrast door de wat denigrerende taal als het gaat over de polders en wateringen. Ik denk dat er in het landschap van polders en wateringen in Vlaanderen inderdaad een bijzondere diversiteit bestaat. Maar in West-Vlaanderen heeft men de jongste jaren in elk geval echt werk gemaakt van samenwerking en fusies. Ik denk dat het belangrijk is dat u daar even gaat kijken. Ik denk dat het interessant zou zijn om eens te zien hoe die polders werken. Want ik denk dat we allemaal willen dat het beheer van de waterlopen zo dicht mogelijk bij de waterlopen gebeurt.

Ik heb er geen probleem mee dat er na zoveel tijd een zekere hervorming moet komen. Maar als je die structuren per definitie als slecht beschouwt, als organisaties die slecht hebben gewerkt, dan doe je vele inspanningen binnen deze organen in het verleden oneer aan. Ze zijn ook zeer democratisch samengesteld, volgens sommigen zelfs democratischer dan de Federale Regering. In elk geval gebeurt dat met verkiezingen.

Ik begrijp wel dat er zich een aantal wijzigingen kunnen aandienen om dit te gaan veranderen. Maar dit zomaar wegzetten bij het oud vuil, dat lijkt mij iets te snel.

In West-Vlaanderen heeft men echt wel inspanningen gedaan voor die herstructurering. Ik wil u uitnodigen om dit met de commissie ter plaatse te komen bekijken.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): De verbinding is even weggefallen, dus ik weet niet wie er op welke manier is tussengekomen. Ik heb net het laatste stukje van de heer Dochy meegekregen. Ik denk een beetje in dezelfde richting. Het is goed dat men naar een rationalisering gaat, en om dit waterbeheer onder controle te houden, is een eenheid van bestuur natuurlijk noodzakelijk. Als u, minister, aangeeft dat u over vier jaar hiervan de nodige resultaten wilt hebben, dan wens ik u

daar veel succes mee, want dat is ook nodig. Mochten we het hebben, dan hebben we daar allemaal baat bij.

U geeft zelf aan dat er in verband met water veel actoren zijn, maar die hebben zelf ook veel kennis in huis. Ik denk dat het noodzakelijk is om met hen het nodige overleg te plegen en dat men zoveel mogelijk mensen met de nodige kennis, ook met plaatselijke kennis, aan boord houdt zodat men op die manier verder kan bouwen.

Gweny De Vroe (Open Vld): Ik wil namens mijn fractie ook nog heel kort tussenkomen. Die versnippering is natuurlijk niet nieuw. We spreken daar in deze commissie al geruime tijd over. Het is inderdaad belangrijk dat er grondig geëvalueerd wordt, dat er analyses worden gemaakt en dat er met kennis van zaken naar efficiëntiewinsten wordt gezocht. We moeten hierover grondig in dialoog gaan en we moeten leren van bestaande voorbeelden. We moeten vooral goed samenwerken. Dat is een oproep die wij ook namens de fractie doen. Er moet een dialoog zijn, een grondige evaluatie en analyse, die u hoe dan ook zult doorvoeren.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik ben al een jaar in dialoog, lieve collega's.

Jullie zijn de eersten die mij zullen ondervragen op een moment dat er van alles misgaat. Jullie zijn diegenen die zeggen dat het schandalig is en dat er iets moet gebeuren met het water, met de droogte en dat dat toch allemaal zo niet verder kan. Als je dan een minister hebt die zegt: 'Jongens, vinden we het normaal dat we 59 polders en wateringën hebben? Vinden we het normaal dat we daarnaast ook nog eens 100 beheerders hebben van onbevaarbare waterlopen?' ... Ik zeg dan dat ik het niet normaal vind dat we met zovelen op het veld zitten en dat we een efficiëntieoefening moeten maken. Ik heb mij niet voor of tegen uitgesproken, ik zeg alleen dat er een gigantische versnippering is. Nogmaals: God en klein Pierke zijn hiermee bezig. Ik hoop dat jullie dat ook beseffen. Dat is ook de reden waarom we in Vlaanderen geen fatsoenlijk waterbeleid hebben. Ik heb me daar nu een jaar in verdiept. Ik vind het ongelooflijk wie ik allemaal tegenkom. Ik stel voor dat jullie dat ook eens doen, zodat jullie zien wie wat doet. Ik vind dat we hier een efficiëntieoefening moeten maken, en niet omdat ik dat zo graag doe, want ik heb nog wel andere katjes te geselen, maar wel omdat men in het verleden te veel op *laissez-faire* heeft vertrouwd en te weinig de teugels in handen heeft genomen.

Laten we eerlijk zijn: op het ogenblik dat er iets gebeurt, dan komen jullie allemaal naar de minister – niet alleen jullie, maar ook de media. Dan moet ik het uitleggen en zijn jullie heel verontwaardigd. Ik wil toch ook wel een oproep doen aan alle collega's. Uiteraard treed ik in dialoog, dat doe ik al een jaar.

Die vier polders hebben in het verleden een efficiëntieoefening gemaakt. Ze beheren een heel grote oppervlakte.

Die 4 polders beheren een oppervlakte die groter is dan 20.000 hectare, maar dat zijn maar 4 van de 59 polders. 48 polders en wateringën beheren minder dan 10.000 hectare. In het regeerakkoord zijn we bovendien overeengekomen dat we de belastingbevoegdheid van de polders en wateringën zullen afschaffen. Mijn partij had daar nog wat verder in willen gaan, maar ik zal mij strikt aan het regeerakkoord houden, lieve collega's. Jullie hoeven je niet ongerust te maken. Ik hoop toch wel dat ik in deze oefening niet wordt tegengewerkt door mijn collega's, want dan mogen jullie het zelf oplossen. Als ik in deze oefening wordt tegengewerkt, dan denk ik dat jullie het zelf maar moeten uitleggen als er dan een probleem opduikt.

We hebben een aantal scenario's, mijnheer Danen. Ik heb vier knelpunten meegegeven. Wij zijn een aantal scenario's aan het bekijken en bespreken met alle stakeholders. We treden dus in dialoog, mevrouw De Vroe. Ik hoop dat we zo snel

mogelijk een paar knopen kunnen doorhakken. Elke stap die we in dezen kunnen zetten, is een stap vooruit naar een goed waterbeheer.

Voor alle duidelijkheid: ik bekijk dit wel breder dan alleen de polders en wateringen. Men heeft het nu vooral daarover, maar ik bekijk het wel breder. Het voorstel dat ik binnenkort aan de regering zal voorleggen, zal een oefening in de breedte zijn en zich niet allen beperken tot de polders en wateringen. Ik denk gewoon dat we dat moeten doen, anders blijven we in dat versnipperd landschap zitten, met alle gevolgen van dien. Uiteraard gaat dat altijd gepaard met de nodige aandacht voor iedereen die zich in het kennisveld bevindt.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Minister, ik heb in geen enkele tussenkomst gehoord dat iemand voor een status quo pleitte. Dat heb ik niet gehoord, zelfs niet tussen de lijnen. Ik zou zeggen dat u uw job moet doen en dat wij uw voorstel daarna zullen beoordelen.

Als het over de versnippering gaat, dan is het de kracht van het regeerakkoord dat het een hervorming en vereenvoudiging wil invoeren. Dat is heel duidelijk. Ik heb daarnaast ook niemand die status quo voor de polders en wateringen horen beklemtonen. Ik denk wel dat het belangrijk is om ze te behouden omdat zij heel wat voordelen qua terreinkennis hebben. De afschaffing van de belastingbevoegdheid staat duidelijk in het regeerakkoord.

Tot slot, en dat heeft de heer Dochy ook al aangehaald, zijn er de voorbije jaren al fusies gebeurd. Ik denk dat we dat vanuit de Vlaamse overheid misschien wat moeten faciliteren, begeleiden en aanmoedigen. Dat is tijdens de vorige legislatuur bijvoorbeeld ook met de huisvestingsmaatschappijen gebeurd. Ik denk dus dat er op dat vlak een hervorming mogelijk is, maar een hervorming betekent niet dat je het kind met het badwater moet weggooien. We moeten ons daarvoor hoeden. Er zijn wel heel wat mogelijkheden om tot een slagkrachtiger beheer van ons watersysteem te komen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de beslissing van de minister over het Limburgse natuurgebied de Groene Delle en de ontwikkeling van watergebonden industrie langs het Albertkanaal – 3394 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de definitieve bescherming van het Limburgse natuurgebied de Groene Delle – 3419 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Ik dacht: laat het ons nog eens over de Groene Delle hebben. We hebben de voorbije jaren vaak iedere wijziging in dit dossier met elkaar en met de minister uitgebreid besproken, dat het me eigenlijk een gemiste kans leek om ook de laatste ontwikkeling in dit dossier niet even met de minister te bespreken.

De beslissing die we hebben kunnen vernemen via de media waarbij de minister na afsluiting van het openbaar onderzoek de plannen voor de watergebonden

industriezone in het gebied de Groene Delle van tafel veegt, hebben sommigen misschien wel zien aankomen, maar voor anderen kwam ze wellicht toch als een verrassing. Voor mij zit er wel een lijn in de behandeling van dit dossier. Er werd altijd kritisch naar gekeken en de minister heeft zeker ook aangegeven, in de vragen die we de laatste maanden daaraan hebben besteed, dat het lopend openbaar onderzoek niet zomaar een fait divers was, maar dat dat wel degelijk de gelegenheid was om de bezorgdheden, bekommernissen en aandachtspunten aan te stippen en dat de minister dan nadien een antwoord zou geven. Ik herinner me ook dat sommige collega's daar nogal verbaasd, zelfs verbouwereerd op reageerden. Ik vond dat altijd een logische benadering. In dat opzicht moeten we, denk ik, de beslissing ook zien. Ik wil toch ook nog even aanstippen dat de logica die wat mij betreft in die beslissing zit, ook al aangegeven was door eerdere beschermingsmaatregelen en milderende maatregelen die waren voorgesteld.

Minister, de vraag aan u blijft natuurlijk wat nu uitiem het afwegingskader is geweest dat u gehanteerd hebt om tot deze beslissing te komen en ook – want we hebben als partij altijd ook gewezen op het belang van de mogelijkheid tot watergebonden industrie langs het Albertkanaal – welke mogelijkheden u daar nu nog ziet, nu het aansnijden van het gebied de Groene Delle, definitief van tafel geveegd is.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Onder druk van het verzet van onderuit wordt alles vloeibaar. Door het massale protest tegen de kap van de Groene Delle hebt u beslist, minister, om dat gebied niet te kappen. Ik herinner me nog bijna 40.000 bezwaarschriften en handtekeningen, stille waken, wandelingen, moties, parlementaire vragen, fietstochten, tal van acties. Ik herinner me ook nog dat u in juni verdedigde dat er toch een goed compromis was tussen natuur en industrie. U zei toen in het parlement: ik ben daarvoor niet over één nacht ijs gegaan. Maar vandaag is de kap van de baan en ik ben daar heel blij om, en ben ook fier op de actievoerders, het actiecomité, op al die burgers die dat mee getrokken en gedragen hebben. Zonder dat protest was deze beslissing wellicht niet genomen en werd een deel van de Groene Delle gebetonneerd.

Maar die Delle moet groen blijven om drie redenen, die u nu ook onderschrijft. Ten eerste: ze heeft een grote ecologische waarde, het is een gebied waar tal van dieren en waardevolle planten zitten. Ten tweede: het is een veengebied; dat is heel belangrijk in de strijd tegen de droogte en de klimaatopwarming. Ten derde: het is een rust- en recreatieoord voor jonge gezinnen, voor ouderen, in de dichte maar ook verdere omgeving.

Zoals ik begrijp, onderschrijft u die argumenten nu, minister. Die argumenten gelden natuurlijk niet alleen voor vandaag, maar ook voor morgen. Mijn vraag is om de Groene Delle ook te beschermen tegen grillen van de volgende regering, want de weinige natuur die ons rest, moeten we beschermen, zeker als er – en daarbij sluit ik aan bij de vorige vraagsteller – voldoende industrieterreinen beschikbaar zijn in de nabije omgeving.

Ik heb drie concrete vragen daarover: gaat u een procedure starten om het gebied op te nemen in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN)? Gaat u een aanvraag indienen om het gebied te laten opnemen in het Europese Natura 2000-netwerk? Het voordeel is dat die bescherming een hogere juridische waarde heeft.

Welke andere stappen wilt u ondernemen om de Groene Delle een sterkere bescherming te geven in de toekomst?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: *(Slechte geluidskwaliteit)*

Het is net of jullie de beslissing genomen hebben inzake de Groene Delle. Ik zal dan maar 'dank u' aan jullie zeggen. Het is net de omgekeerde wereld. Ik blijf verdedigen dat we meer vrachtwagens van de weg moeten halen en dat we echt wel gebruik moeten maken van het Albertkanaal. Ik heb dat altijd verdedigd en ik zal dat ook blijven verdedigen. Ik denk dat niemand daartegen kan zijn. Men heeft destijds gezegd, onder paars-groen voor alle duidelijkheid, dat dit een zoekzone is. Jaren later heeft men gezegd: dit wordt het compromis met de werkgevers. Ik heb dat dossier uiteraard vanuit de ecologische afweging aan een openbaar onderzoek onderworpen. Het is ook niet meer dan normaal dat ik de procedure naleef, dat ik dat dossier uit de diepvries haal.

Ondertussen heb ik ook zelf voor het reces nog een Blue Deal gemaakt, waarin we ook het belang van natte natuur hebben onderstreept. Collega's kunnen mij veel verwijten, maar ik denk wel dat ik probeer consequent een lijn te trekken en in casu gaat het over natuurgebied. Om dat om te zetten in industriezone met hetgeen uit het openbaar onderzoek is gekomen ... De belangrijkste elementen – ik heb die ook door de administratie laten bekijken, alle argumenten, de inhoudelijke, en ook de bezwaren – waren de uitzonderlijke natuurwaarde en de complexiteit van deze waarden, het gebied, de rol als stapsteen en de verbindingfunctie en de nood aan groene ruimte tijdens deze coronatijden, zoals ook blijkt uit het rapport van het maatschappelijk relancecomité. Daarnaast – ik hoef het niet te zeggen – was er vandaag heel weinig draagvlak voor dat dossier.

Jullie weten dat niet, ik hang dat niet aan jullie neus, maar ik ben ook met een aantal experts op het terrein gegaan. Als je een beslissing neemt, moet die wel-overwogen zijn, temeer omdat het proces al vijftien jaar duurde. Ik ben met een aantal experts op het terrein gegaan. Men heeft daar toch ook aangegeven dat in het oorspronkelijke milieu-effectenrapport amper of geen sprake was van bijvoorbeeld het feit dat er ook speciale veenpakketten aanwezig waren. Ik heb dat met eigen ogen een hele voormiddag ondervonden. Er zijn ook argumenten uit het openbaar onderzoek naar boven gekomen. Sommigen zijn ook kwaad in dit dossier. De collega's die in Limburg wonen, weten ook wel dat bepaalde partners heel boos zijn en zich ook zo hebben uitgesproken. Voor mij was het, gezien alle argumenten die ik had, ook na het openbaar onderzoek, belangrijk om de knoop door te hakken en te zeggen: dit gaan we niet doen, maar we gaan wel kijken wat de kansen zijn voor watergebonden bedrijven op andere locaties langs het Albertkanaal.

Collega De Bruyn stelt een aantal vragen. Het Vlaamse vervoersbeleid zet inderdaad in op een ambitieuze modal shift en stelt split-streefcijfers voorop met een beduidende groei van het aandeel van de binnenvaart. Men gaat ook bruggen verhogen. Waar het mogelijk is, worden watergebonden bedrijventerreinen gerealiseerd en uitgerust met kaaimuren, waar de overslag van goederen in bulk, in containers of op paletten kan gebeuren.

Er zijn op dit moment een drietal terreinen in Limburg die een minimale grootte van 5 hectare hebben, gelegen zijn aan het Albertkanaal en reeds voor ontwikkeling in aanmerking komen via De Vlaamse Waterweg, zonder nieuw ruimtelijk uitvoeringsplan. Deze terreinen betreffen onder andere Lanaken en Zolder-Lummen, met de Dosschesite.

In de schoot van het dagelijks bestuur van het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) zijn reeds de opportuniteiten geïdentificeerd voor de realisatie van bedrijventerreinen op korte en langere termijn. Ik verwijs naar Insteekhaven Lummen, waarvoor wel een beperkte actualisatie van de mobiliteitsstudie nodig is. We

bekijken ook Zwaai kom Rans t. En voor Genk Zuid-West, Termien en Kaatsbeek is het Departement Omgeving een startnota aan het uitwerken.

Het dagelijks bestuur van het Economisch Netwerk Albertkanaal is op 21 september 2020 samengekomen en zal nu de nodige stappen ondernemen om te kijken waar er zonder grote ingrepen in waardevol natuurgebied gebruik gemaakt kan worden van terreinen voor watergebonden activiteiten. Ik denk dat dat ook de manier moet zijn waar we in de toekomst naartoe moeten gaan, maar ik denk dat niet iedereen dat al begrepen heeft. Daarom, collega De Witte, ben ik het gebied aan het bekijken en op het kabinet zijn we erover aan het nadenken, samen met een aantal mensen die al heel lang voortrekker zijn en die hun ziel in de Groene Delle als natuurgebied gestoken hebben. Ik denk dat ik wel weet welke richting we moeten uitgaan. Ik zou nu even de rust willen laten terugkeren rond dit dossier, want de gemoederen zijn nog niet bedaard. Ik sluit niet uit dat we zeker gaan nagaan welke mogelijkheden we hebben en welke meerwaarde deze gebieden kunnen betekenen op het vlak van natuur.

De voorzitter: Mijnheer De Bruyn, u krijgt het woord. U hebt twee minuten.

Piet De Bruyn (N-VA): Voorzitter, ik zal mij daar zonder probleem aan houden.

Minister, ik wil u bedanken voor de toelichting en voor de duiding rond het ecologische belang van de Groene Delle, zonder de doelstelling om watergebonden industrie langs het Albertkanaal mogelijk te maken, uit het oog te verliezen, want die piste, die uitdaging, moet overeind blijven. U hebt drie sites opgesomd en met een daarvan, de Dosschesite, heb ik een persoonlijke band, omdat ik als student een aantal maanden bij Dossche gewerkt heb. Ik ken die site zeer goed en het is een uitgelezen site om watergebonden industrie te ontwikkelen.

Ik wil ook aanstippen, zoals u duidelijk hebt gemaakt, dat soms de verleiding bestaat om een erfenis gewoon te weigeren of om iets in de diepvriezer te laten zitten, zoals een aantal collega's hebben gesuggereerd. Ik ben blij dat dat niet gebeurd is, want dan zaten we nog altijd met hetzelfde probleem en met dezelfde maatschappelijke discussie. Door het dossier net wel op tafel te leggen en het opnieuw langs alle kanten te bekijken, is hier een beslissing genomen die in elk opzicht te verantwoorden is.

Ik heb nog een kleine bijkomende vraag. U verwees naar het ENA, dat gevraagd werd om een aantal zaken in kaart te brengen. Staat daar – het mag in grove termen zijn – min of meer een timing op? Wanneer verwacht u een terugkoppeling vanuit het ENA? Dan kunnen wij dat samen met u opvolgen.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, bedankt voor uw antwoord. Bedankt ook voor de complimenten, al zijn die eigenlijk niet voor mij. Als er geen protest was geweest in dit dossier, dan was de beslissing anders geweest, denk ik. Ik erken uw moed in dit dossier. Ik ben heel blij met uw beslissing, maar het is enkel door de druk van onderuit dat dergelijke beslissingen genomen worden. Ik zou dat dus koesteren, want dat is een heel belangrijk deel van onze democratie.

U hebt de alternatieven opgesomd. We hadden die vraag ook gesteld. Er zijn drie alternatieven met aanlegkades die nu beschikbaar zijn. Tijdens de coronacrisis ben ik vijf kilo aangekomen en ik heb een koersfiets gekocht – een oude hobby – en elke week rijd ik op zaterdag van Hasselt naar Maastricht, veertig kilometer langs het Albertkanaal. Welnu, ik ga u iets zeggen: daar ligt nog enorm veel beschikbaar terrein.

Er zijn dus drie beschikbare terreinen met aanlegkades. U hebt het zelf gezegd: Genk Zuid-West/Kaatsbeek, een prachtig terrein, zo groot als de Groene Delle zelf,

twee keer zo groot als het stuk dat men wilde kappen. Dus ja, daar is plaats. Er is plaats die we mogen en moeten gebruiken, want de voordelen van watergebonden transport zijn zeer reëel.

Tot slot noteer ik dat u onze vraag in overweging neemt. Ik ben daar zeer blij mee. Ik denk net dat het vanwege die discussie, met de mensen van het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka), VKW Limburg en de mensen die zeggen dat we daarop moeten terugkomen, belangrijk is om deze beslissing te verankeren, zodat we vermijden dat dit debat tijdens een volgende legislatuur opnieuw losbarst. Ik verzoek u met aandrang om dat rond te krijgen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Wat ruimtelijke ordening betreft, is alles onderhevig aan evolutie en ik stel vast dat er voor alles rond natuur en bos nu veel draagvlak is. Ik wil erkennen, minister, dat u moedig bent geweest door dit gebied als natuurgebied te bestemmen of door er in elk geval geen industriegebied van te maken.

Wij zijn hierover al vaak tussengekomen in deze commissie. Ook tijdens de vorige legislatuur, met toenmalig minister Schauvliege, hebben we al vaak het statement gemaakt. Ook toen hebben we gevraagd om het gebied definitief te bestemmen als natuurgebied of er een sterkere Europese bescherming aan te geven. Ik wil die vraag hier graag nog eens stellen. Ik hoop dat u er deze legislatuur in zult slagen, want ik ben ervan overtuigd dat heel veel Limburgers en Vlamingen u daar heel dankbaar voor zullen zijn.

Nu, zoals u wellicht wel weet – ik denk dat u wel goed geïnformeerd bent over het dossier, minister –, is het niet zo dat je via natuurcompensatie zomaar bossen kunt gaan knippen en plakken; zo eenvoudig is het natuurlijk niet, zeker niet met waardevolle bossen. Ik stel ook vast dat de droge zomers tot nieuwe inzichten geleid hebben en mee aan de basis hebben gelegen van deze beslissing.

Ik wil vooral ook de mensen bedanken die al meer dan 14, 15 of 16 jaar mee aan de kar trekken om het dossier plaatselijk blijvend onder de aandacht te houden en op de juiste knopjes blijven duwen om deze beslissing mee te beïnvloeden. Ik ben hen daar zeer erkentelijk voor.

Misschien nog een laatste vraag, minister. Ik heb ook een aantal vragen gesteld over de beschikbaarheid van industrieterreinen, al dan niet naast het kanaal of watergebonden. Ik stel vast dat de informatie daarrond heel rommelig is. Ik zou u toch wel willen vragen om een heel goede en objectieve inventaris te maken van wat al dan niet watergebonden en beschikbaar is. Ik ben net zoals collega De Witte al een aantal keer langs het kanaal gaan fietsen, weliswaar niet samen, en ik heb ook vastgesteld dat er heel mooie gebieden langs het kanaal liggen die niet watergebonden zijn.

Dat begrijp ik eerlijk gezegd dus niet. Ik heb er de provinciale ontwikkelingsmaatschappij (POM) ook om gevraagd, maar zij geven daar ook geen duidelijk antwoord op. Ik neem aan, minister, als u die vraag stelt, dat u wellicht wel een goed antwoord zult krijgen en dat u er wellicht voor zult kunnen zorgen dat dat soort gebieden ook echt voor watergebonden industrie gebruikt zal worden en niet voor iets anders.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord. Bent u ook gaan fietsen?

Steven Coenegrachts (Open Vld): *(Slechte geluidskwaliteit)*

Jawel, voorzitter. Ik fiets zelfs zeer regelmatig naar Maastricht, maar voor mij is dat maar 5 kilometer, dus dat is iets minder indrukwekkend dan bij de heer De Witte.

Ik wil even wat afstand nemen van dit heel concrete dossier; want daar zijn redenen voor. Wie heeft die beslissing genomen? Zoals collega Danen terecht aanhaalt, dateert dit dossier al van veertien à vijftien jaar geleden. Ik ken dit dossier van mijn eerste dag in de politiek, dat is ongeveer zo lang geleden. U hebt het over mensen die niet blij zijn met die beslissing. We moeten toch respect hebben voor hun ontgoocheling, omdat er op een bepaald moment een zeker verwachtingspatroon gecreëerd is door de duur van die procedure, door het aanslepen van dat dossier. We moeten er allemaal samen voor zorgen dat die procedures korter worden, dat er rechtszekerheid geboden wordt, dat er ook effectief op het terrein iets kan gebeuren. Ik ben blij dat u naar alternatieven kijkt, maar ook dat mag geen vijftien jaar meer duren. Er moet ook ruimte zijn voor die industriële ontwikkeling naar watergebonden industrie. U hebt zich daarvoor geëngageerd. Ik ben blij dat te horen. Maar ik wou toch bijkomend opmerken dat ik die ontgoocheling begrijp, vooral omdat er op een bepaald moment, na een beslissing genomen te hebben, effectief iets moet kunnen gebeuren en kunnen ontwikkelen en moet kunnen doorgaan. Daar moeten we in Vlaanderen collectief naar onszelf kijken en zorgen dat dat soort dingen sneller kan gebeuren en sneller duidelijk wordt. Dat was eerder een opmerking dan een vraag.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik wil mij volledig aansluiten bij alle collega's. Ter aanvulling wil ik de zaak misschien omdraaien. Wij hadden destijds het ENA-project, maar is er ook nog een ENA-beheer? Daarmee is ook voor mij de vraag dat in een voortschrijdend plan van ENA elk industrieterrein dat ingenomen wordt of elke hectare die ingenomen wordt, ook ingekleurd wordt. Op die manier behouden we het overzicht en kunt u als regering altijd op voorhand zeggen hoeveel hectare er beschikbaar is, in plaats van te zeggen: 'houden we dat gebied natuur?' of: 'daar ligt nog een stukje natuur'. Dat is dan misschien wel voor uw collega-minister Crevits van Economie, of samen met haar.

Ten tweede ga ik verder op wat collega Danen zei. Er zijn veel terreinen die ingenomen zijn door bedrijven die absoluut niets met water of watertransport te maken hebben, waardoor ook kleine stukjes overblijven die dat wel zouden kunnen doen. Firma's die watergebonden zijn, zijn echter meestal ook groter van omvang. Zij kunnen niets met kleinere terreinen doen. In welke mate bent u bereid om mogelijk afspraken te maken of in dialoog te gaan met bedrijven die er liggen, die weliswaar in de logistiek bezig zijn, maar absoluut niets met watertransport te maken hebben, om daar een relocatie te doen?

Een ander punt: de heren gaan wel fietsen richting Maastricht, maar beseffen ze dan ook dat ze drie sluizen verder zijn? Dat wil zeggen: als men de scheepvaart wil inlassen in de logistiek, men ook moet kijken naar wachttijden en sluis tijden. Men zal uiteraard eerder geïnteresseerd zijn in plaatsen die korter en gemakkelijker bij de haven van Antwerpen liggen. We kunnen Limburg beschouwen als een soort achterhaven, zeker met het hinterland Duitsland. De route moet dus ook interessant en kostenefficiënt blijven.

Ook daar moet het ENA-beheer, waar op voorhand duidelijk is wat nog kan en mag, kijken in welke mate de efficiëntie van de scheepvaart ook in orde is, in dialoog met firma's die er eigenlijk niets mee te maken hebben.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Als je een vergunning verleent, wil je natuurlijk dat het vooruitgaat, dat we niet in allerlei procedureslagen terechtkomen. Daarom vond ik het ook heel belangrijk in dit dossier. Ik heb het echt afgewogen, binnen en buiten gedraaid. Ik heb ook gekeken wat de alternatieven zijn, vooraleer zo'n beslissing te nemen. Er waren een aantal alternatieven waar het snel kan gaan, zonder een nieuw

ruimtelijk uitvoeringsplan, voor een aantal terreinen. Voor een paar andere, zoals de insteekhaven Lummen, hebben we een beperkte actualisatie nodig van de mobiliteitsstudie. Voor mij was belangrijk: stel dat je met de Groene Delle doorgaat – dat is ook wat ik aan werkgeversorganisaties meegedeeld heb –, ga je binnen vijf of tien jaar daar nog altijd geen werkgelegenheid creëren. Men moet naar een nieuwe vorm van overleg gaan, men moet echt met alle stakeholders gaan spreken. De tijd is echt wel voorbij van te zeggen: dit is het gebied en dit willen wij. Men gaat veel meer moeten overleggen, zodat men ook snel kan overgaan tot realisatie en vermijden dat men in allerlei procedureslagen terechtkomt; in dit dossier zou het ook wel die richting uitgaan. Ik wil niet verwijzen naar de Noord-Zuidverbinding in Limburg, nog zo'n dossier waar de immobiliteit de afgelopen jaren gigantisch was.

De Groene Delle, dat is dus beslist. We gaan nu verder kijken. Collega's, u weet dat de bestemming natuurgebied is. De vraag is of we het gebied gaan opnemen in het ... (*onverstaanbaar*) Dat staat open. Ik zou nu wel even de rust laten weerkomen in dit dossier. Maar ik spreek er wel over hoe we dat in de toekomst verder moeten doen.

Wat het ENA betreft, was het voor mij belangrijk dat er een alternatief was, dat we voort konden met de watergebonden activiteit. Het moet dan effectief gaan over watergebonden activiteiten, collega Pieters.

Wat de herlokalisatie betreft van de bedrijven die er nu zijn: ik denk dat u die vraag aan mijn collega Crevits moet stellen. Wat we nu doen binnen het ENA: op 21 september zijn we samengekomen en daar is afgesproken dat Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) werk gaat maken van een veel betere en actuele inventaris van vraag en aanbod aan bedrijventerreinen binnen het ENA, in functie van toekomstige besluitvorming.

Collega Danen, het was inderdaad heel moeilijk om aan bepaalde informatie te komen – nog altijd. Tijdens de discussies over de Groene Delle kwam deze leemte ook geregeld aan bod. Die opdracht is dus gegeven. Ik verwacht ook een actuele inventarisatie, want de huidige is te weinig en te verouderd. Het zal ook de besluitvorming in de toekomst ten goede komen.

Ook de frequentie van de opvolging in het ENA wordt verhoogd. Per kwartaal zal ik ook een rapportering maken en voorleggen aan de Vlaamse Regering. Ik verwacht een eerste rapportage in de loop van de maand november. Ik hoop dat heel snel een aantal terreinen in aanmerking komen, die we kunnen gebruiken om watergebonden activiteiten te ontwikkelen. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn, ook collega Coenegrachts, dat we dat moeten doen. Dat is ook belangrijk voor de economische ontwikkeling van de provincie.

Mijn bedoeling is dat we de komende jaren echt wel kunnen realiseren, in plaats van in de symboliek te blijven en in allerlei procedureslagen te gaan. Dat helpt niemand vooruit, dat is ook niet goed voor de economische ontwikkeling. Maar ik heb wel beloofd dat ik heel snel met een nieuw voorstel naar de Vlaamse Regering zal gaan, zodat we er toch snel werk van kunnen maken en dat ook in overleg met alle stakeholders kunnen doen, en zo toestanden als deze zo weinig mogelijk hebben.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): De vaart die de minister achter het dossier wil zetten, met een eerste terugkoppeling vanuit het ENA in november – heb ik begrepen –, geeft aan dat er wel degelijk gekeken wordt naar alternatieven en dat de ongerustheid wat kan gaan liggen wat betreft het aansnijden van die Groene Delle, en hopelijk voor altijd en definitief kan gaan liggen, maar dat tegelijkertijd ook het vertrouwen van de werkgevers in Limburg blijft bestaan, dat samen met deze

minister werk gemaakt kan worden van watergebonden industrie rond en aan het Albertkanaal.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, ik begrijp dat u dus de vraag in overweging neemt. Ik ben ook helemaal overtuigd van de nood aan watergebonden activiteiten. Er zijn veel alternatieven. Maar in tegenstelling tot wat u zegt, denk ik dat het nuttig is dat de actievoerders de acties verder voeren om u te steunen om samen met die alternatieven ook te zorgen dat de Groene Delle een beschermd statuut krijgt en dat grillen van een volgende regering worden uitgesloten. Dat nemen wij wel mee uit deze discussie, want door die druk kunt u ook meer de discussie voeren aan de werkgeverszijde dat dat zeer belangrijk is voor de droogte, voor het klimaat, voor die grote uitdaging waar we voor staan.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de soortenbeschermingsprogramma's – 3395 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Het kan in deze commissievergadering op een halve minuut tijd van industriegebonden activiteit gaan naar beschermingsprogramma's voor de bever, de Europese hamster, de grauwe kiekendief, noem maar op. Ik wil het graag even met jullie hebben over de soortenbeschermingsprogramma's (SBP's) die onder andere voor deze diersoorten bestaan.

Het is een relatief recent instrument om aan soortenbescherming te doen. Het wordt voorzien door het Soortenbesluit. De vorige ministers heb ik regelmatig gevraagd naar een stand van zaken en naar de effectiviteit. Er werd vaak op gewezen dat we nog altijd in de eerste fase zijn; een aantal soortenbeschermingsprogramma's zijn bijna door hun eerste vijf jaren waarop ze betrekking hebben, heen. Het leek mij het uitgelezen moment om even algemeen te peilen naar de appreciatie van het soortenbeschermingsprogramma als instrument om aan soortenbescherming te doen.

Minister, werden er al evaluaties afgerond van de eerste soortenbeschermingsprogramma's? Moeten daar een aantal algemene conclusies uit getrokken worden, tegen de achtergrond van de algemene waarde van een SBP? Is die voldoende bewezen, voldoende aangetoond?

Wordt bij de opmaak van de nieuwe SBP's nog steeds uitgegaan van dezelfde accenten als bij de eerste reeks die we hebben gehad, of zit in het instrument toch wel wat evolutie in de inhoudelijke invulling?

Het Soortenbesluit voorziet dat SBP's die voor vijf jaar lopen, verlengd kunnen worden. Is dat al gebeurd? Ze kunnen ook worden stopgezet, hetgeen ook logisch is – je moet ook beslissingen durven nemen als er weinig efficiëntie is. Werden er SBP's stopgezet?

Is er financiering voorzien voor de verdere uitvoering van de SBP's zoals we die nu kennen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Het eerste SBP, dat voor de Antwerpse haven, werd vastgesteld in 2015. In 2016 volgden er vier. Elk SBP voorziet een evaluatie op het einde van de looptijd van vijf jaar.

Voor vier SBP's zijn nu ontwerpevaluatierapporten opgesteld, met name voor de bever, kwartelkoning, hamster en Antwerpse haven. Het gaat om sterk verschillende soorten, problematieken en programma's. Ik beperk de algemene conclusies daarom voorlopig tot het volgende.

De looptijd van een SBP bedraagt vijf jaar. De bever was bij de start van het SBP al in opmars en heeft nu bijna de gunstige staat bereikt. Voor de kwartelkoning, hamster en sommige soorten in de Antwerpse haven zal meer tijd nodig zijn. Niet alleen moeten voldoende geschikte leefgebieden worden gecreëerd, de soort moet ook deze gebieden vinden, koloniseren en de beoogde populatie opbouwen. Het realiseren van een gunstige staat van instandhouding is dan ook meestal een werk van lange adem.

Bij de uitvoering van deze SBP's lag de focus sterk op het terreinwerk, dit is het aanpakken van de lokale knelpunten en de realisatie van leefgebieden. Dit is uiteraard positief en ook zeer belangrijk. Met het oog op een duurzame realisatie en structurele verankering van de maatregelen zijn ook de overkoepelende acties in de SBP's van belang. De uitvoering daarvan verdient meer aandacht en inzet van capaciteit.

Heeft het instrument zijn waarde bewezen? SBP's worden opgemaakt voor soorten in een ongunstige staat van instandhouding en/of met een negatieve trend en/of met een belangrijke openstaande doelstelling ten opzichte van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD) in het kader van het Natura 2000-beleid.

Een SBP biedt een analyse van de situatie voor de soort, een evaluatie van het beschikbaar instrumentarium en de verantwoordelijke actoren en formuleert concrete maatregelen en acties. Deze zijn in de eerste plaats gericht op de ontwikkeling van voldoende kwalitatief leefgebied voor de soort naast ondersteunende acties zoals gebiedsgerichte projectwerking, kweekprogramma's, wetenschappelijk onderzoek, enzovoort.

Deze analyse alleen al is zeer waardevol voor al wie op het terrein aan de slag is met natuur- of landschapsbeheer. Een SBP biedt echter vooral een kader en werkt als hefboom om de verschillende instrumenten ook effectief in te zetten, in daadwerkelijke samenwerking met verschillende partners op het terrein. Dan bedoel ik onder meer een planmatige, overlegde en geïntegreerde realisatie van leefgebieden, het aanduiden van prioritaire zones hiervoor, de doelgerichte inzet van de meest geschikte instrumenten zoals natuurbeheerplannen, projectsubsidies natuur of beheerovereenkomsten met landbouwers enzovoort.

In veel natuurgebieden is het beheer vaak al sterk gericht op deze soorten. Vooral voor soorten met leefgebieden daarbuiten biedt een SBP een meerwaarde. Ik denk aan de grauwe kiekendief, bruine kiekendief, akkervogels enzovoort, waarvan het leefgebied verweven is met landbouwgebied. Hier biedt een SBP een goed kader om de beschikbare instrumenten te optimaliseren en heel gericht in te zetten voor de realisatie van de nodige leefgebieden. De SBP's voor hamster en grauwe kiekendief hebben aangetoond dat dit op voldoende schaal haalbaar is op het terrein, als we daarbij nodige ondersteuning bieden via gebiedscoördinatie en specifieke ecologische expertise.

Wel moet ik vaststellen dat de ontwikkeling van de noodzakelijke permanente ecologische structuren in het landbouwlandschap, zoals hagen, houtkanten, grachten, extensief beheerde bloemrijke graslanden, structuurrijke bosranden,... buiten de natuurgebieden erg moeizaam verloopt.

Hoewel een structurele evaluatie nog niet voorhanden is, meen ik dat de inzet van de SBP's als instrument zeker een meerwaarde vormt in het soortenbeleid. Maar zoals ik zei, we hebben meer nodig. Ik kijk ook naar de ontwikkeling van de noodzakelijke permanente ecologische structuren in het landbouwlandschap.

Dat brengt mij bij het derde punt. De eerste generatie SBP's kwam tot stand na de vaststelling van de gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-gebieden in 2014. Voor een aantal soorten zijn de SBP's benut om te verkennen waar openstaande doelen nog concreet konden worden gemaakt. In een aantal van deze besluiten werd voor een aantal openstaande kwesties ook expliciet verwezen naar SBP's om knopen door te hakken. Vanuit die achtergrond vormde de eerste generatie SBP's eerder het sluikestuk van het IHD-proces.

Met uitzondering van het SBP Antwerpse haven worden SBP's op de schaal van Vlaanderen opgemaakt. Bij de eerste reeksen leidde dat soms tot te vage doelstellingen en acties om in de praktijk mee aan de slag te gaan. Vaak was er nog een vertaalslag nodig naar het terrein. Aan de andere kant vormt een SBP voor derden een kader voor vrijwillige uitvoering. De praktische realisatie gebeurt dus steeds door de lokale beheerders of andere actoren, op maat van een concrete situatie. Niet elk detail kan of moet dan ook in een SBP beschreven worden. Gaandeweg is op basis van deze ervaring en afweging meer aandacht gekomen voor de praktische uitvoering. De recentere SBP's zijn terecht veel concreter: ze duiden actiegebieden aan op kaart, met de mogelijke acties, instrumenten en actoren.

Onlangs is ook de vorm van een SBP herzien. De opmaak en de inhoud van een SBP zijn voorgeschreven in het Soortenbesluit. Dat zegt dat een SBP wordt opgemaakt op basis van een achtergrondrapport. Tot nu toe werd steeds het achtergrondrapport, met een aantal technische aanpassingen, als SBP vastgesteld door de minister. Elk detail van dat rapport werd dan ook uitvoerig besproken met de betrokken partijen. Het werden vaak zeer lijvige documenten, die moeilijk bruikbaar zijn als praktisch handvat voor de uitvoering op het terrein.

Recent is beslist om beide documenten te scheiden. In het vast te stellen SBP worden enkel die aspecten uit het achtergrondrapport overgenomen die voorgeschreven zijn in het Soortenbesluit en die relevant zijn voor de uitvoering op het terrein. Het achtergrondrapport wordt ter beschikking gesteld als informatief document. De SBP's die ik dit jaar nog wil goedkeuren, worden alvast opgemaakt volgens deze nieuwe format.

Dan uw vierde vraag. Zoals ik ook heb gezegd in het antwoord op uw eerste vraag, neemt het realiseren van voldoende geschikte leefgebieden en het bereiken van de gunstige staat van instandhouding van een bedreigde soort meestal meer tijd in beslag dan vijf jaar, de looptijd van een SBP. Voor alle SBP's die nu aflopen wordt dan ook een vervolg opgesteld. Daarbij vormen de conclusies en aanbevelingen uit de evaluatie uiteraard het vertrekpunt.

Omdat het proces van evaluatie en opmaak van deze vervolg-SBP's meer tijd in beslag neemt dan aanvankelijk voorzien, heb ik het bestaande SBP voor de bever en de Antwerpse haven ongewijzigd verlengd met respectievelijk een jaar en een half jaar. Het Soortenbesluit laat dit ook toe, zoals u weet. Tot nu toe werden geen SBP's stopgezet of tijdens de looptijd aangepast.

Dan kom ik tot vraag vijf over de financiering. Voor de financiering van een SBP is telkens 500.000 euro voorzien voor de looptijd van 5 jaar. Dit budget dient te worden gezien bovenop de budgetten van de bestaande instrumenten die kunnen worden benut ter uitvoering van het SBP. Denk aan subsidies voor de uitvoering van natuurbeheerplannen, projectsubsidies natuur en de investerings- en onderhoudsbudgetten van het Agentschap voor Natuur en Bos. Acties die kunnen worden

ingepast in andere instrumenten, zoals beheerovereenkomsten, worden evenmin meegeteld bij die 500.000 euro.

Voor alle duidelijkheid: de uitvoering van het SBP Antwerpse haven wordt volledig door het havenbedrijf Antwerpen en de Maatschappij Linkerscheldeover gefinancierd.

Dit budget kan volstaan als de acties kunnen worden ingepast in de bestaande instrumenten. Als echter veel aanvullende acties nodig zijn zoals ex-situkweek, gericht ecologisch onderzoek met betrekking tot de soort, coördinatie enzovoort, blijkt dat wel wat krap te zijn. Maar we proberen het te doen met de middelen die we hebben.

Voor soorten die in belangrijke mate voorkomen buiten gebieden in natuurbeheer of met een natuurbeheerplan, en vooral als acties nodig zijn in het landbouwgebied, is er nood aan inzet van specifieke gebiedscoördinatie en ondersteuning door een soortenexpert om de nodige maatregelen op te starten en op een goede manier uitgevoerd te krijgen. De ervaring met de SBP's hamster en grauwe kiekendief geeft aan dat dit de realisaties op het terrein aanmerkelijk kan versnellen.

Bij de vaststelling van de eerste SBP's was voorzien dat de coördinatie hoofdzakelijk door het personeel van het Agentschap voor Natuur en Bos zou kunnen worden opgenomen. Dat blijkt in de praktijk niet voor alle SBP's haalbaar, wat in een aantal gevallen leidt tot vertraging bij de uitvoering van het SBP. Daarom wil ik ook extra ondersteuning voorzien, vooral voor SBP's met acties in meerdere, verspreide gebieden, die gericht zijn op meerdere soorten of waarvoor specifieke instrumenten ingezet moeten worden. Voorbeelden zijn SBP's voor akker- en weidevogels.

Ik zal in elk geval de opdracht geven aan mijn administraties van het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Landmaatschappij om de inzet van de verschillende instrumenten in het kader van het soortenbeleid verder te optimaliseren, met het oog op het nog doelmatiger inzetten van de beschikbare budgetten.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Minister, ik bedank u voor uw zeer omstandig antwoord, dat het zeker verdient om nog wat meer in detail te worden bekeken. Ik zal dat met veel genoegen doen, en zal dan zeker nog bijkomende vragen voor u hebben.

Ik wil toch even mijn algemene appreciatie uitdrukken. Ik ben zeer tevreden dat u aangeeft dat de SBP's wel degelijk effectief zijn en kunnen bijdragen tot de realisatie van een gunstige staat van instandhouding. Maar tegelijkertijd heb ik bij u ook heel duidelijk gehoord dat ze slechts een middel, slechts een instrument zijn om dat doel te bereiken. Er moet ook kritisch worden gekeken naar dat middel, om te bekijken of het wel het meest aangewezen middel is om het vooropgestelde doel te bereiken. Ik denk dat die kritische reflex essentieel is. Ik heb die in alle eerlijkheid in vorige gedachtewisselingen met vorige ministers soms wat gemist. Toen leek het haast of het SBP op zich per definitie waardevol was, men die kritische reflex soms wat miste en men niet durfde in vraag te stellen of hier wel het meest efficiënte instrument was gekozen.

We kunnen niet anders dan vaststellen dat we voor sommige soorten, zoals de Europese hamster of de grauwe kiekendief, vooralsnog niet het vooropgestelde doel bereiken. En dat zou wel eens kunnen liggen aan het ingezette middel dat we daarvoor hebben aangewend.

Zoals gezegd wil ik zeker ook de evaluatierapporten die in voorbereiding zijn afwachten, en die in detail bekijken, samen met het uitgebreide antwoord van de minister. Zo kan deze discussie, wat mij betreft, op een later tijdstip zeker nog verdergezet worden.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, ik sluit graag even aan bij deze vraagstelling, omdat ik ook echt geloof heb in het instrument op zich. Het is een soort beschermingsprogramma om in te zetten, om bepaalde soorten toch in een betere staat te brengen.

Collega De Bruyn, het feit dat dit het enige instrument zou zijn dat daarvoor zou kunnen worden ingezet, dat heb ik in het verleden niet eerder gehoord meen ik. Het zou wel een instrument kunnen zijn om op bepaalde manieren op bepaalde diersoorten in te zetten. Minister, ik ben dan ook blij om van u te vernemen dat de evaluatie heel duidelijk aangeeft dat er effectief resultaten geboekt zijn de afgelopen jaren, daar waar het instrument ook werd ingezet.

U haalt ook wel aan dat het niet zo makkelijk is om dat programma tot stand te laten komen. Er is vaak heel breed overleg nodig om dat in elkaar gebokst te krijgen. Als we veel partners op het terrein samenbrengen, dan weten we dat dat niet altijd de makkelijkste weg is en dat dat wel wat tijd vraagt, maar misschien is dat ook wel noodzakelijk om het nodige draagvlak te creëren en resultaat te bereiken.

Ik ben dus blij dat u erkent dat het overleg belangrijk is bij de opmaak van de soortenbeschermingsprogramma's. Dat kan de resultaten op het terrein ook waarborgen.

Minister, u hebt net aangestipt dat er soortenbeschermingsprogramma's op de planning staan. Hoe beslist u voor welke diersoort u een soortenbeschermingsprogramma wilt opmaken? Voor welke diersoort kunnen we dit verwachten?

U sprak net over de verlenging van een aantal programma's, die er nu vijf jaar hebben opzitten. U wilt deze met een tot anderhalf jaar verlengen. Waarom kiest u voor zo'n korte en niet voor een langere periode?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dit is inderdaad een belangrijk thema. Het helpt de soort vooruit, maar het is niet zaligmakend. Ik kijk dan ook uit naar de verschillende evaluatierapporten om deze grondig te kunnen bestuderen.

Ik had dezelfde vraag als mevrouw Rombouts: welke soorten beschermingsprogramma's staan er op de planning? Op basis van welke criteria bepaalt u deze?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: In het regeerakkoord hebben we afgesproken dat er nog SBP's bijkomen. Hoe zullen we die selecteren en op basis van welke criteria gebeurt dat? De selectie zal gebeuren op basis van de lijst met Europees beschermde soorten. Ook het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) geeft hierover advies. Zo komt er een SBP voor akkervogels, en dat is natuurlijk heel actueel, collega's. Daar zit onder andere de patrijs bij.

Dan is er de vraag over de termijnen, mevrouw Rombouts. Waarom wordt het ene SBP wat minder lang verlengd dan het andere? Dat heeft te maken met de stand van zaken. In hoeverre heeft de bescherming geholpen? Bij de ene diersoort zal dat veel beter zijn, waardoor we nog kort iets extra's moeten doen, en bij de andere zal dat nog niet zo zijn.

Voor de akkervogels komt het SBP eraan, beste collega's. Wij zijn daarmee bezig. We doen dat op basis van de lijst van Europees beschermde soorten en we laten ons daarbij ook adviseren door het deskundige INBO.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Dank u wel. Soortenbescherming is duidelijk een leertraject. Enerzijds is een degelijke wetenschappelijke onderbouw essentieel, anderzijds is ook de expertise nodig van de mensen die op het veld staan. Het is de kunst om die twee samen te brengen. We moeten alle consequenties ook door trekken. Als we dan vaststellen dat het doel dat voorop werd gesteld, niet gehaald zal worden, dan moeten we ook durven kijken of het instrument wel voldoende krachtig is en of dat bijdraagt tot het doel dat we ons hebben gesteld.

Ik ben heel tevreden dat alle collega's het met mij en de minister eens zijn dat dit instrument op zich waardevol is en dat de soorten die naar voren worden geschoven uiteraard ook de soorten zijn die het beschermen meer dan waard zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.